

Fenomén dobrovolné bezdětnosti v České republice

Bc. Veronika Místecká

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Veronika MÍSTECKÁ**
Osobní číslo: **H09974**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Fenomén dobrovolné bezdětnosti v České republice**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti: historického vývoje rodiny, vývoje způsobu života a dobrovolné bezdětnosti v České republice.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace výzkumu prostřednictvím metodologické triangulace s použitím kvantitativní techniky dotazníku, kvalitativní obsahové analýzy a rozhovoru.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Cílem výzkumu je zjistit důvody, které vedly u dobrovolně bezdětných k rozhodnutí nemít nikdy děti.

Objektem výzkumu jsou dobrovolně bezdětní v České republice.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAŠKOVÁ, H. Fenomén bezdětnosti. Praha: Slon, 2009. IBSN 978-80-7419-020-9.

MOŽNÝ, I. Sociologie rodiny. Praha: Portál, 2006. IBSN 80-85850-75-3.

MOŽNÝ, I. Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života. Praha: Portál, 2002 IBSN 80-86429-58-X.

HARRINGTON, A. Moderní sociální teorie. Praha: Portál, 2006. IBSN 80-7367-093-3.

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2002. IBSN: 978-80-246-0139-7.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

20. ledna 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

29. dubna 2011

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

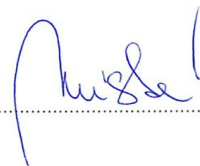
Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použítou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.4.2011

.....

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na problematiku dobrovolné bezdětnosti v České republice. Zabývá se vývojem rodiny, vysvětluje rozdíly mezi dobrovolnou bezdětností a nedobrovolnou bezdětností a prezentuje současný stav dobrovolné bezdětnosti. Praktická část zjišťuje motivy a důvody, které vedly dobrovolně bezdětné k rozhodnutí nemít nikdy děti, jaký mají dobrovolně bezdětní vztah k dětem a rodičům malých dětí, jak reagovalo okolí na jejich rozhodnutí být dobrovolně bezdětnými a co si podle dobrovolně bezdětných myslí většina společnosti jejich rozhodnutí nemít nikdy děti.

Klíčová slova: rodina, dobrovolná bezdětnost, nedobrovolná bezdětnost

ABSTRACT

The diploma thesis is focused on problems of voluntary childlessness in the Czech republic. It is dealt with evolution of family, explained differences between voluntary and involuntary childlessness and it presents contemporary situation voluntary childlessness. Practical part of diploma thesis probes motives and reasons which led to decision of voluntarily childlesses have never had children and what voluntarily childlesses have relationship to children and to parents of kids, how their environment reacted to their decision being voluntarily childlesses and what the majority thinks about their decision.

Keywords: the family, childfree, childless.

Děkuji Mgr. Soni Vávrové, Ph.D. za cenné rady, podněty a čas, které mi při psaní této práce věnovala.

Také děkuji všem dobrovolně bezdětným, kteří se podíleli na mém výzkumném projektu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA A JEJÍ PROMĚNY	12
1.1 RODINA VE 20. STOLETÍ.....	12
1.2 RODINA V 21. STOLETÍ	13
2 FENOMÉN BEZDĚTNOSTI	15
2.1 TYPOLOGIE BEZDĚTNOSTI	15
2.1.1 Dobrovolná versus nedobrovolná bezdětnost	15
2.1.2 Motivy vedoucí k dobrovolné bezdětnosti	17
2.2 FENOMÉN BEZDĚTNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE	18
2.2.1 Klub dobrovolně bezdětných v České republice.....	19
3 ŽIVOTNÍ STYL DOBROVOLNĚ BEZDĚTNÝCH	21
3.1 VÝHODY DOBROVOLNÉ BEZDĚTNOSTI.....	22
3.2 NEVÝHODY DOBROVOLNÉ BEZDĚTNOSTI	22
II PRAKTICKÁ ČÁST	23
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	24
4.1 CÍL VÝZKUMU, VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	24
4.2 VÝZKUMNÁ STRATEGIE A TECHNIKY SBĚRU DAT	25
4.2.1 Výběr výzkumného vzorku a sběr dat.....	26
5 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU, ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	27
5.1 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU	27
5.1.1 Interpretace a analýza dat získaných dotazníkovým šetřením	55
5.2 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ OBSAHOVÉ ANALÝZY	56
5.2.1 Důvody dobrovolně bezdětných nemít nikdy děti	57
5.2.2 Postoj dobrovolně bezdětných k případnému těhotenství.....	59
5.2.3 Vztah dobrovolně bezdětných k malým dětem a rodičů malých dětí	61
5.2.4 Co si podle dobrovolně bezdětných myslí jejich okolí a společnost o jejich rozhodnutí nemít nikdy děti	63
5.2.5 Interpretace a analýza dat získaných prostřednictvím obsahové analýzy	64
5.3 VYHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ROZHOVORU	65
5.3.1 Důvod dobrovolné bezdětnosti	65
5.3.2 Postoj k případnému těhotenství	65
5.3.3 Vztah k malým dětem a rodičů malých dětí.....	65
5.3.4 Co si myslí okolí a společnost o rozhodnutí nemít nikdy děti	66
5.3.5 Interpretace a analýza dat získaných prostřednictvím rozhovoru	66
5.4 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	66
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
SEZNAM GRAFŮ	72
SEZNAM TABULEK	73

SEZNAM OBRÁZKŮ	75
SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Za základ společnosti je v každé kultuře považována rodina. Ve společnosti plní mnoho důležitých funkcí, jednou z nich je také funkce biologicko-reprodukční, která má zajistit pokračování předání genů dalším generacím. Když ale tato funkce selže a lidé nemají za svůj život žádné děti, jsou tzv. bezdětní. Většina veřejnosti si pod pojmem bezdětní představí páry či jedince, kteří se usilovně snažili počít dítě, využili všech možností dostupných možností a navštěvovali centra asistované reprodukce, kde za výkony a vyšetření platili nemalé částky. Ale mezi bezdětnými jsou zastoupeni i jedinci, kteří se svobodně rozhodli děti nemít, protože je prostě nechtějí. Tyto jedinci jsou označováni jako dobrovolně bezdětní tzv. childfree (child=dítě, free= svobodný). Ve většinové společnosti se setkávají často s nepochopením, proč dobrovolně a z vlastního rozhodnutí nechtějí mít děti. Proto mnozí z řad dobrovolně bezdětných svůj názor na veřejnosti příliš nerozšiřují a své názory si vyměňují na různých internetových fórech, kde se setkají s pochopením všech zúčastněných. Sami dobrovolně bezdětní by si přáli, aby byli ve společnosti respektováni a lidé pochopili, že se nejedná jen o rozmarné a unáhlené rozhodnutí, ale o určitou životní orientaci jako je například ve společnosti homosexualita, která dříve také byla tabu a v současnosti je již považována za akceptovanou přijímanou menšinu.

Proto je diplomová práce zaměřena na nový fenomén České společnosti a to dobrovolně bezdětné jedince. Vzhledem k tomu, že dobrovolně bezdětní jsou na veřejnosti často prezentováni jako sobci a kariéristé, zaměřila jsem se ve výzkumné části na zjištění, co ve skutečnosti vedlo dobrovolně bezdětné k jejich rozhodnutí nemít nikdy děti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA A JEJÍ PROMĚNY

Za základní stavební jednotku společnosti je považována rodina. Vlasta Fišerová definuje rodinu jako obecně původní a nejdůležitější společenskou skupinu a instituci, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou a jejímiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, respektive socializace potomstva, ale i přenos kulturních vzorců a zachování kontinuity kulturního vývoje (Fišerová, in Velký sociologický slovník, 1996, s. 940).

Podrobné definice rodiny se dle jednotlivých autorů v některých částech liší, ale dle všech je dnešní rodina tvořena především heterosexuálním párem (ať už sezdáným či nesezdáným) a jejich dětmi.

Ale ne vždy vypadala rodina takto. Jak uvádí Ivo Možný (1990) ve své knize *Moderní rodina*, původní význam pojmu rodina byl velmi odlišný. Ve starověku i ve středověku byly tímto termínem označovány dvě úplně rozdílné věci, přičemž ani jedna z nich se nepřekrývala s dnešní představou rodiny. Na jedné straně byla jako rodina označována skupina lidí, kteří společně hospodařili, bydleli pod jednou střechou a tím pádem podléhali hromadné autoritě „hlavy rodiny“. Šlo tedy z dnešního pohledu spíše o jakýsi typ společné domácnosti, ve které byli zahrnuti i nepřibuzní jedinci. Na druhé straně platilo ve společenském vědomí vládnoucích tříd druhé, stejně staré pojetí. To ale nevymezovalo rodinu pomocí společného hospodářství a příbytku, ale chápalo rodinu ve smyslu dnešního rodu, tedy jako systém širokého pokrevního příbuzenství (Možný, 1990).

1.1 Rodina ve 20. století

Ve dvacátém století prošla tradiční rodina řadou změn. Zejména se změnilo postavení žen ve společnosti. Ženy postupně přestaly být závislé na mužích, bylo jim umožněno kvalitní vzdělávání, realizovaly se v pracovním životě a vzhledem k rozvoji antikoncepce, měly ženy možnost začít plánovat rodičovství na „vhodnou“ dobu a tím ovlivňovat počet dětí. Počet dětí v rodině začíná od dvacátých let postupně klesat. Přerozdělením příjmů rodiny mezi méně dětí, také narůstají možnosti jejich vzdělání a dalších perspektiv (Možný, 1999).

Velký vliv na přeorganizování společnosti měla bezesporu první světová válka, která si vyžádala odchod obrovského počtu mužů od svých rodin. Ženy tak musely zastoupit jejich práci jak v rodině, tak v průmyslu. Po první světové válce byly velmi patrné ztráty mužů a

ženy se tak postupně propracovaly do pracovních pozic napříč celým průmyslem. Ženy byly nově schopné zastat většinu činností, které dříve vykonávali výhradně muži. I přes zaměstnanost žen, ale zůstává tradiční pojetí rodiny, která má stále velký počet dětí a muž je dominantním.

Během tragické druhé světové války a po ní se ještě více posílilo postavení žen. Ženy se propracovaly do profesí, které byly dříve vyhrazeny pouze mužům. Zastávaly práci řidičů, pilotů, lékařů. Zahájení profesního života žen se ovšem podepsalo na oddalování založení rodiny. Začalo docházet k pozvolnému prosazování individuálních zájmů nad zájmy rodinnými. Velkou změnu způsobil vynález a všeobecné rozšíření spolehlivé ženské antikoncepce v 60. a 70. letech 20. století. Ženy najednou dostaly do rukou rozhodovací pravomoc, zda budou či nebudou mít dítě. To byla věc do té doby nevídaná. (Možný, 1990)

Proces demokratizace uvnitř rodiny přispěl ke ztrátě dřívějšího dominantního postavení muže v rodině. Došlo k postupnému prolínání rodinných rolí a dle Možného pronikla univerzalita i do vnitřního světa rodiny. Muži se začali podílet na péči o děti a domácnost, ženy zase na ekonomickém zajištění rodiny (Možný, 1990, s. 103).

V této době se začínají objevovat mezi ženami i takové, které trvale upřednostňují kariéru před mateřstvím a rozhodnou se zůstat bezdětné. S výrazným posílením ekonomické a sociální nezávislosti ženy se výrazně navýšil i počet rozvodů. Rozvod se postupně stal obvyklou součástí života společnosti a prostředkem ukončení nefunkčního vztahu.

1.2 Rodina v 21. století

Dnešní rodiny jsou pod velkým tlakem společnosti. Zvyšují se nároky na profesní kariéru mužů a žen, neustále se mluví o seberealizaci. Proto v posledních letech pozorujeme úbytek dětí. Stále více partnerů plánuje jedináčka a dokonce přibývá případů, kdy mladí lidé vůbec neuvažují o tom, že by přivedli na svět dítě. Ženy se také stávají matkami v pozdějším věku, než to bylo obvyklé dříve.

Dle Matouška (1997, s. 30) je pro současnou rodinu typických těchto 6 znaků:

- 1) Tendence odkládat sňatky a rození dětí na co nejpozdější dobu.
- 2) Tendence ve větší míře zakládat rodinu neformálně, bez legálního sňatku.
- 3) Zvyšování rozvodovosti.
- 4) Pokles ochoty lidí vstupovat po rozvodu do dalšího svazku a mít další děti.

- 5) Tendence omezovat počet dětí v rodině, případně nemít děti vůbec.
- 6) Prodlužování doby, po kterou děti a rodiče žijí společně.

Význam dítěte pro rodiče se posunul do roviny emocionální, což snížilo přímou materiální nezbytnost přítomnosti dětí v rodině a naopak umožnilo jejich nahrazování, jinými činnostmi splňujícími emocionální uspokojení. Následkem této skutečnosti je současný pokles porodnosti a dokonce úbytek populace. Mladým lidem se často narodí méně dětí, než původně plánovali. Na cestě k realizaci původně chtěného počtu dětí se potýkají s překážkami socioekonomického charakteru, i s obecně nízkou podporou české společnosti a dalšími faktory, zejména v podobě proměn rodinného a demografického chování.

Velký důraz na roli jedince ve společnosti vedl současně k poklesu hodnoty přikládané rodině jako přirozenému základnímu článku sociálního celku. Rozhodnutí mít či nemít děti je považováno za soukromou věc rodičů, kterou společnost nikterak neovlivňuje ani nepřednostňuje. V této situaci se mnohým zdá být výhodnější forma života bez dětí.

2 FENOMÉN BEZDĚTNOSTI

Jak uvádí Rabušic dle demografických charakteristik, byl v Evropě v rozmezí šestnáctého a devatenáctého století podíl celoživotně bezdětných žen téměř dvacet procent, mužů bylo bezdětných přes pět procent. V současnosti se odhaduje, že v západní Evropě bude podíl celoživotně bezdětných žen narozených v šedesátých letech dvacet až pětadvacet procent (Rabušic, 2001).

2.1 Typologie bezdětnosti

Pod pojmem bezdětní si lze představit různé kategorie lidí, zahrnují v sobě muže a ženy s různými životními podmínkami a identitami. Stav bezdětnosti je možné definovat jako absenci rodičovství (Hašková, 2006). Bezdětnost může nabývat nejrůznějších podob. V rámci života jedince je možné rozlišovat mezi *bezdětností dočasnou a trvalou*. Při výzkumu bezdětných je potřeba rozlišovat zejména mezi *dobrovolnou bezdětností* (bezdětnost je chápána jako vlastní volba) a *nedobrovolnou bezdětností* (bezdětnost je důsledkem problému způsobeného nejrůznějšími bariérami) (Hašková, 2006).

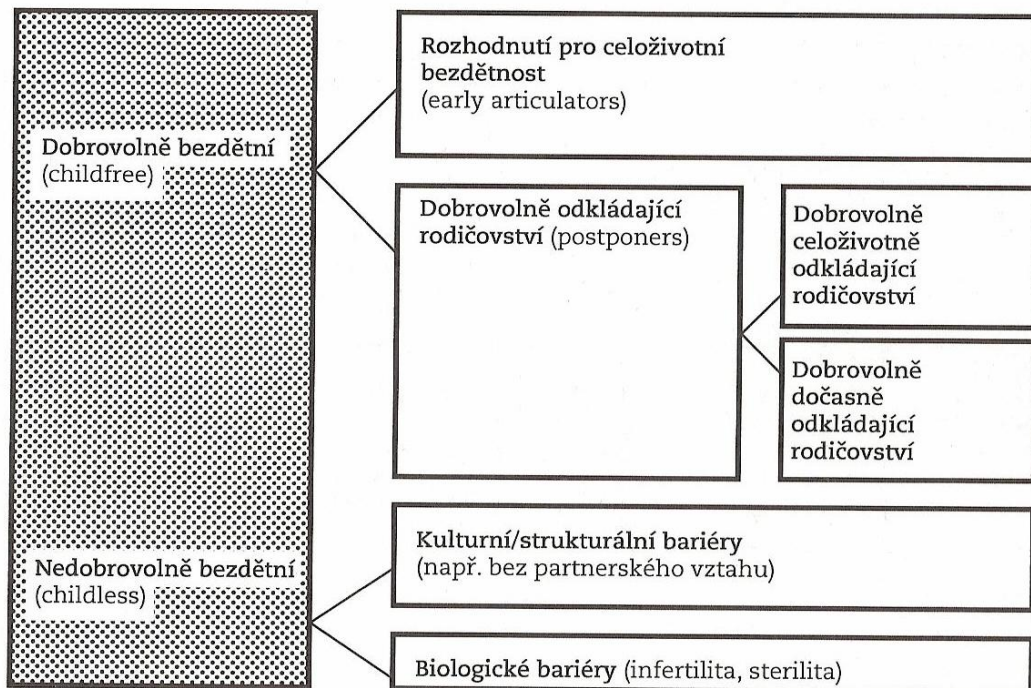
2.1.1 Dobrovolná versus nedobrovolná bezdětnost

Rabušic označil dobrovolnou bezdětnost jako: „skutečnost, kdy se manželé vědomě brání početí s cílem, aby během svých plodných let nezplodili dítě, aby jejich manželství zůstalo bezdětné (Rabušic, 2001, s. 168). Dospět k rozhodnutí o celoživotní dobrovolné bezdětnosti není jednoduché. Rabušic označil dobrovolnou bezdětnost jako ryze účelové chování a dospěl k názoru, že „k bezdětnosti se partneři či manželé spíše dopracovávají“ (Rabušic, 2001, s. 170). Dle Rabušice se nejedná o jednorázové rozhodnutí a proto je pravděpodobné, že někteří jedinci původně, kteří se rozhodli být dobrovolně bezdětní, se nakonec rozhodnou pod vlivem různých okolností pro dítě, zatímco lidé, kteří původně plánovali narození dítěte, zůstanou bezdětní. Většina nedobrovolně bezdětných pocítuje svoji bezdětnost jako problém, který je způsoben spektrem bariér od biologických po strukturální a kulturní. V současnosti neexistuje mnoho studií, které by se zabývaly motivy, vedoucími k rozhodnutí být dobrovolně bezdětnými.

Problémem bezdětnosti se podrobně zabývala Hana Hašková, která ve svém projektu Fenomén bezdětnosti v kontextu sociálních změn v české společnosti na základě teoretického studia literatury nastínila hranice mezi dobrovolnou a nedobrovolnou bezdětností (viz. Obrázek č. 1).

Obrázek č. 1

Typy bezdětných strukturované dle (ne)dobrovolnosti bezdětnosti z pohledu bezdětné/ho (Hašková 2006, s. 13)

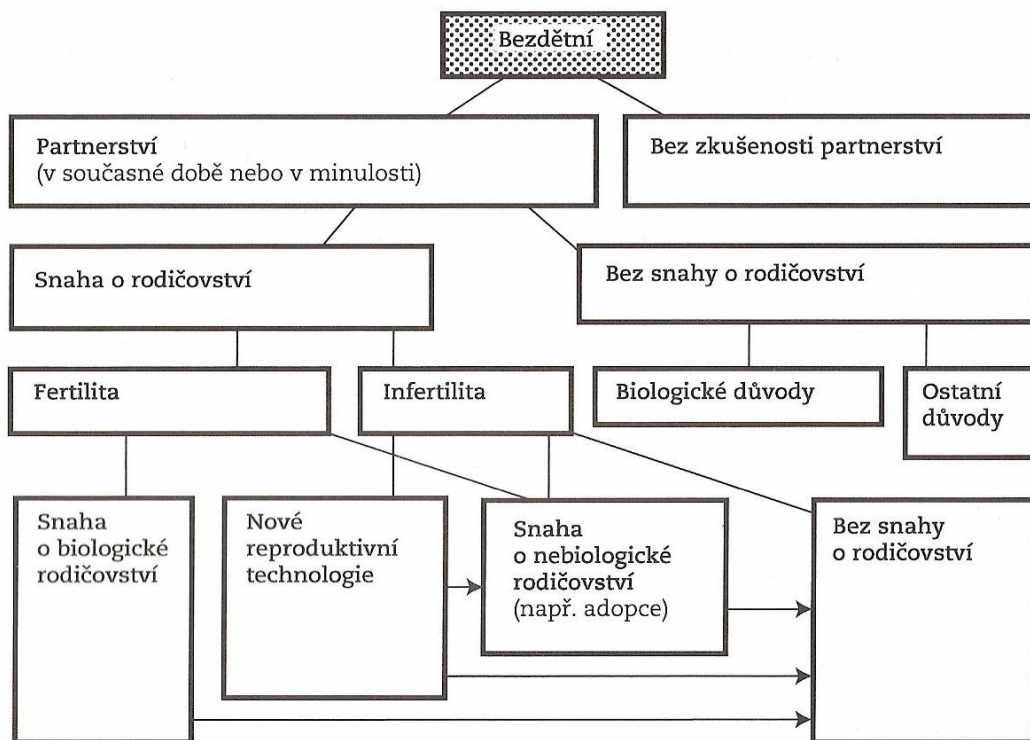

Významnou roli v problematice bezdětnosti zastupuje druh partnerství, ve kterém bezdětní žijí. Hašková (2006) zpracovala přehled bezdětných strukturovaný do následujícího přehledu, z kterého vyplývá, že bezdětnými se stávají jak lidé se stálými partnery, tak lidé bez partnerů a i lidé, kteří usilovali o to stát se rodiči a i ti, kteří o rodičovství neusilovali vůbec (viz. Obrázek č. 2).

Obrázek č. 2

Typy bezdětných strukturované dle partnerství (Hašková 2006, s. 14)

2.1.2 Motivy vedoucí k dobrovolné bezdětnosti

Rabušic ve své knize předložil motivy vedoucí k tomuto rozhodnutí, získané z výzkumu provedeného v USA Sharon Houseknechtovou v roce 1987, kde pořadí uvedeným motivů odráží frekvenci, v jaké byly uvedeny (in Rabušic, 2001, s. 171):

1. osvobození od odpovědností spojených s výchovou dítěte, což umožňuje větší příležitosti pro seberealizaci a pro spontánní mobilitu,
2. spokojenější vztahy v manželství,
3. ohled na pracovní kariéru ženy,
4. finanční výhody,
5. obavy z populačního růstu,
6. všeobecná nechuť k dětem,
7. negativní zkušenosti z vlastního dětství, vedoucí k pochybnostem o schopnosti být dobrým rodičem,

8. obavy z fyzických nároků porodu a z fyzické rekonvalescence,
9. obavy plodit děti do takového světa, v němž žijeme.

Dnešní lidé v ideálním reprodukčním věku se více zabývají budoucností a plánují ji zodpovědně, pro některé je jedním z důležitých faktorů vedoucích k rozhodnutí o celoživotní bezdětnosti také ekonomická analýza budoucnosti. Na bezdětnosti se mimo jiné podílí také tři výrazně ekonomicky negativní faktory. Prvním je finanční nedostupnost vlastního bydlení bez vidiny dlouholetého zadlužení, nejistá budoucnost vzhledem k narůstající nezaměstnanosti a také strmý vzestup životních nákladů po narození dítěte (M. Kučera, L. Fialová, D. Hamplová, S. Vymětalová, 2000).

2.2 Fenomén bezdětnosti v České republice

K nárůstu bezdětnosti došlo v České republice vlivem politických změn v 90. letech 20. století. Dle Haškové (2009, s. 24) je pozdní růst bezdětnosti a pokles plodnosti v bývalém východoevropském bloku (ve srovnání se západoevropským blokem) spojován zejména s působením následujících faktorů před rokem 1989:

1. nedostatečné rozšíření kvalitní hormonální antikoncepce, absence sexuální výchovy a regulace plodnosti spoléháním se na potraty,
2. nedostatečná motivace k dosažení vyššího vzdělání z důvodu omezených možností studia, platové nivelizace a omezených možností seberealizace na trhu práce,
3. kromě omezení studijních a pracovních příležitostí byly omezeny i volnočasové aktivity (zejména cestování),
4. nízký podíl vysokoškolské populace,
5. percepce rodiny jako jediného místa seberealizace nebo úniku před státní mocí,
6. pronatalitní opatření, která zvýhodňovala mladé sezdané heterosexuální páry s dětmi (novomanželské půjčky, bytová politika).

Dobrovolná bezdětnost ze sociologického hlediska v České republice není prozatím příliš podrobně zpracována. Demograf Tomáš Kučera (in Rabušic, 2001, s. 171) se velmi odvážně domnívá, že ve věkové kohortě, u níž došlo k souběhu doby, kdy bylo nejvhodnější založit rodinu, s obdobím kapitalistické transformace, může bezdětnost dosáhnout až třiceti procent.

Podíl celoživotně bezdětných se zatím na rozdíl od prognóz Kučery v České republice v roce 2001 snížil (viz. Tabulka č. 1), jaký bude vývoj v letech po roce 2001 lze pouze odhadovat. Aktuální data ohledně současné bezdětnosti nejsou v odborné literatuře dostupné. Přesná data budou pravděpodobně známa až po sčítání lidí, domů a bytů, které se uskuteční v letošním roce 2011.

Tabulka č. 1

Podíl bezdětných žen na celkovém počtu žen dle věku v ČR v letech 1950 – 2001. Údaje uvedeny v procentech (Sčítání lidu, domů a bytů, Juříčková, 2005 in Hašková, 2009, s. 15)

Věk ženy	Rok sčítání lidu, domů, bytů					
	1950	1961	1970	1980	1991	2001
20	74,9	71,0	71,8	64,6	69,0	90,1
25	34,4	24,3	22,9	19,3	21,8	49,2
30	18,3	12,8	10,0	8,7	9,4	13,6
35	16,1	12,0	7,3	6,2	6,2	6,4
40	16,6	11,7	7,5	5,6	5,4	5,0
50	20,3	16,8	11,1	7,2	6,7	4,3
60	19,3	21,4	16,0	10,6	8,7	4,7

2.2.1 Klub dobrovolně bezdětných v České republice

Dobrovolně bezdětní si založili svůj klub, se kterým jsou spojena internetová fóra, ve kterých diskutují o svých názorech a svých problémech. Dobrovolný neziskový klub s názvem NOKIDDING (v překladu znamená „žádné děláni dětí“ nebo také „konec legrace“) založil v roce 1984 Jerry Steinberg ve Vancouveru v Kanadě. Členové NOKIDDING klubu jsou ve věkovém rozmezí od 20 do 80 let. Pořádají mnoho společenských akcí, kde se pravidelně setkávají. Jedná se o turistické výlety, návštěvy divadel, společenské plesy a pravidelné večere, které klub pořádá každou druhou sobotu v měsíci a každý poslední pá-

tek v měsíci. V současnosti je klub NOKIDDING rozšířený po celém světě a má zaregistrováno 49 poboček.

Také v České republice vznikl klub inspirovaný Vancouverským klubem NOKIDDING. Český klub dobrovolně bezdětných byl založen na internetové adrese www.nokidding.webovastranka.cz, který založila 37letá překladatelka Veronika. Veronika se společně se svým manželem stali členy klubu během jejich dlouhodobého pracovního pobytu v Kanadě. Po návratu do České republiky založila pobočku tohoto klubu u nás. Obsah diskusního fóra na výše zmiňované internetové adrese bude součástí praktické části diplomové práce.

3 ŽIVOTNÍ STYL DOBROVOLNĚ BEZDĚTNÝCH

Životní styl je označován jako způsob života jedince. Každý z nás má odlišný životní styl, ať už v maličkostech či celkově. Fialová (In Dosedlová, 2008, s. 84) charakterizuje životní styl jako projev lidské osobnosti, který vstupuje do interakce s vnějším prostředím.

Podle Duffkové (2008, s. 55) vytváří životní styl systém důležitých činností a vztahů a s nimi provázaných praktik charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti. Představitelem určitého životního stylu může být jedinec, skupina nebo komunita, na nejobecnější úrovni společnost. Pro životní styl je charakteristické, že se odehrává v různých časových dimenzích. Jednak v konkrétních (vymezujících např. pracovní, vázaný a volný čas) a jednak v dimenzích, ve kterých není možné konkrétní časový úsek rozlišit, jako je den, týden nebo rok.

Dobrovolně bezdětní mají svůj vlastní životní styl, který by Duffková označila jako alternativní. Dle Duffkové (2008) je za alternativní životní styl považován každý styl, který je odlišný od převažujícího životního stylu většinové společnosti. Alternativní životní styl nevyplývá z obecných životních podmínek jedince, ale lze se s ním setkat i u jedinců, kteří žijí v odlišných životních podmínkách (rozdíly v místě bydliště, ve vzdělání, zaměstnání).

Životní styl dobrovolně bezdětných je velmi odlišný od životního stylu většinové společnosti, která je zaměřena na rodinu a plození dětí. Dobrovolně bezdětní jsou si velmi dobře vědomi volby svého životního stylu, i přes to, že se setkávají s nepochopením většinové společnosti ohledně jejich rozhodnutí nemít nikdy děti. Někteří se rozhodnout nemít děti kvůli své kariéře, cestovatelské vášni, nechuti nést zodpovědnost za dítě, nechuti vázat se k jednomu partnerovi či úplné absenci mateřského či otcovského pudu.

Většina veřejnosti si dobrovolně bezdětného jedince představí jako single (dobrovolně bez partnera) kariéristu, který nemá rád děti. Ale v dnešní době jsou dobrovolně bezdětní zastoupeni i mezi manžely a dlouhodobými partnery, kteří upřednostňují svůj kvalitní vztah, ve kterém naleznou klid a určitou svobodu (např. v cestování) před dítětem, jehož příchod do rodiny zcela změní partnerskou situaci. Dobrovolně bezdětní jsou svým způsobem velmi předvídaví a uvědomují si, že pořízení dítěte je v dnešní době finančně náročnou investicí, která sebou přináší přerušování kariérního růstu a jisté omezení dosavadní svobody.

3.1 Výhody dobrovolné bezdětnosti

Mezi nejčastěji prezentované výhody dobrovolné bezdětnosti patří osobní svoboda, (finanční) nezávislost, soukromí, možnost věnovat se koníčkům, čas na partnera a přátele, setkávání s novými lidmi. Dobrovolně bezdětní mají také jedinečnou možnost svobody a „můžou si dělat, co chtějí a kdy chtějí“, nemusí podřizovat své plány dětem a péčí o ně. Ženy nemusí většinu své pozornosti věnovat starostem o děti, muži jsou zbaveni klasické role živitele rodiny.

Dobrovolně bezdětné ženy mají na rozdíl od svých kolegyň – matek větší možnost věnovat se naplno kariéře, nemají problémy s přerušáním pracovního života a ztráty kontaktů s kolegy jako matky během rodičovské dovolené. Podle Rabušice (2001, s. 237) je důraz žen na zlepšení jejich sociálního postavení a jejich moderní aspirace budovat si profesní kariéru vytvářejí efekt nákladů ztracených příležitostí, kdy mateřství a doba strávená mimo vzdělání a trh práce jsou tak velkou (finanční, ale i sociální) ztrátou, že je třeba takovýto krok velmi důkladně zvažovat.

Celkově shrnuto, mezi výhody dobrovolné bezdětnosti jednoznačně patří určitý pocit svobody, díky němu mohou být dobrovolně bezdětní svým způsobem nezodpovědní a kdykoliv bez ohledu na děti změnit práci, místo bydliště nebo se sbalit a bez problémů opustit „dosavadní“ život i současného partnera.

3.2 Nevýhody dobrovolné bezdětnosti

Mezi největší negativa patří názor většinové společnosti na dobrovolnou bezdětnost. Velká část společnosti a nejčastěji vlastní rodina dobrovolně bezdětných jejich rozhodnutí nemít nikdy děti nechápe a považuje je za něco nenormálního. Převážně dobrovolně bezdětné se setkávají s nátlakem ze strany své rodiny, především rodičů, aby založily rodinu, dokud ještě mohou, protože ve stáří zůstanou samy a nebudou mít nikoho, kdo by se o ně postaral. Hašková konstatuje, že u žen se otázka mateřství stává takřka kruciólní, „normální“ žena musí být minimálně jednou za život matkou (Hašková 2006).

Dobrovolně bezdětní muži se s takovým nátlakem ve většině případů nesetkávají, jelikož hranice možnosti mít vlastní biologické potomky není dána tak striktně jak u žen.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Následující kapitola se zabývá problematikou výzkumu, který bude po stanovení výzkumných otázek provedený metodologickou triangulací.

Dle Slovníku pedagogické metodologie je triangulace kombinace výzkumných postupů podporující validitu u kvantitativního výzkumu (Maňák, Švec, Švec, 2005). V praxi je možné použít několik způsobů triangulace – použití více zdrojů informací, použití více metod sběru dat, triangulace výzkumníků a použití více teoretických přístupů (Gavora, 2000, s. 103). Pro svůj výzkum jsem zvolila tzv. triangulaci metod, která je tvořena dvěma hlavními metodami výzkumu a to kvantitativní metodou výzkumu formou dotazníku a kvalitativní metodou výzkumu formou obsahové analýzy. Rozhovor představuje třetí metodu výzkumu a bude použit jako doplňková metoda, která slouží k ověření výsledků dotazníku a obsahové analýzy.

Výzkum byl realizován v době od 23. února 2001 do 11. března 2011. V následujících podkapitolách jsou zpracovány jednotlivé metody výzkumu, cíle, techniky a organizace.

4.1 Cíl výzkumu, výzkumný problém a výzkumné otázky

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit motivy a důvody vedoucí k rozhodnutí o dobrovolné bezdětnosti, jaký mají dobrovolně bezdětní vztah k dětem a rodičům malých dětí, jak reagovalo okolí na jejich rozhodnutí být dobrovolně bezdětnými a co si podle dobrovolně bezdětných myslí většina společnosti jejich rozhodnutí nemít nikdy děti.

Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na následující výzkumné otázky:

Hlavní výzkumná otázka: Jaké důvody vedly dobrovolně bezdětné k jejich rozhodnutí nemít nikdy děti?

Vedlejší výzkumná otázka: Jak by se dobrovolně bezdětní postavili k případnému těhotenství (svému, příp. své partnerky)?

Vedlejší výzkumná otázka: Jaký je vztah dobrovolně bezdětných k malým dětem a k rodičům malých dětí?

Vedlejší výzkumná otázka: Co si dle dobrovolně bezdětných myslí většinová společnost o jejich rozhodnutí nemít nikdy děti?

4.2 Výzkumná strategie a techniky sběru dat

Pro výzkum byla použita smíšená výzkumná strategie, díky které bylo možné, aby kvantitativní výzkumné šetření doplňovalo kvalitativní.

Součástí metodologické triangulace je kvantitativní výzkumná strategie, která je realizována prostřednictvím dotazníkové techniky. Dle Slovníku pedagogické metodologie je dotazník metodologický nástroj výzkumu, vývoje nebo evaluace na hromadné a poměrně rychlé zjišťování informací o osobních znalostech, postojích k aktuální nebo potencionální skutečnosti a hodnotových preferencích metodou písemného dotazování (Maňák, Švec, Švec, 2005, s. 20). Dotazníková metoda byla zvolena z důvodu možnosti získání dat od dobrovolně bezdětných anonymně, jednalo se o průzkum názorů a postojů dobrovolně bezdětných respondentů. Vzhledem k tomu, že tato část výzkumu byla provedena prostřednictvím internetového portálu, bylo respondentům umožněno vyplnit dotazník v jejich přirozeném prostředí a za poměrně krátkou dobu.

Jako kvalitativní výzkumnou metodu jsem si zvolila obsahovou analýzu textu. Kvalitativní výzkumnou metodu zastupuje ve výzkumu obsahová analýza vybraného diskusního fóra, které je součástí webových stránek určených pro dobrovolně bezdětné na internetové adrese <http://www.nokidding.webovastranka.cz/>. Obsahová analýza se může zabývat obsahem, autorem, formou i adresátem obsahového sdělení. (Disman, 2002, s. 168) Cílem obsahové analýzy je v rámci konkrétního diskusního fóra určeného dobrovolně bezdětným průběžně odhalovat nejčastější témata spojovaná s dobrovolnou bezdětností žen a zjistit osobní důvody diskutujících, které je vedly k rozhodnutí nemít nikdy děti. Dle Mertense (1998) nám použití obsahové analýzy umožní zkoumat danou problematiku hlouběji a detailněji, čímž získáme podrobný popis fenoménu. V rámci kvalitativní obsahové analýzy je text vnímán jako odraz určitého veřejného mínění (v tomto případě se jedná o názory dobrovolně bezdětných výše uvedených internetových stránek), jež obsahuje různé hodnoty a normativy, jejichž ukazatele prostřednictvím kvalitativní obsahové analýzy konstruujeme (Bauer In Marvasti 2004, s. 90).

Třetí metodou, která je součástí triangulace metod, je rozhovor neboli interview (inter = mezi, view = názor nebo pohled). Chráska (2007, s. 182) charakterizuje interview jako metodu shromažďování dat, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta. Cílem rozhovoru s dobrovolně bezdětnou respondentkou bylo ověřit skutečnosti, zjištěné pomocí předchozích dvou metod. Respondentka byla se-

známena s účelem rozhovoru a s jeho použitím, Rozhovor byl veden na základě předem připravených otázek, přičemž respondentka měla možnost plně vyjádřit svůj názor, čehož, ale vzhledem k tématu mnoho nevyužila. Rozhovor byl zaznamenán na diktafon a následně převeden do textové podoby (viz. Příloha P III).

4.2.1 Výběr výzkumného vzorku a sběr dat

Jako výzkumný vzorek jsem si zvolila respondenty, kteří se veřejně hlásí k dobrovolné bezdětnosti na internetových webech určených pro dobrovolně bezdětné. Vzhledem k zaručení anonymity jednotlivých respondentů jsem dotazník umístila na veřejný portál <http://www.vyplnto.cz>. Poté jsem oslovila jednotlivé administrátory webových stránek určených pro dobrovolně bezdětné na internetových adresách <http://www.nokidding.webovastranka.cz/>, <http://www.nechcideti.cz/>, <http://childfree.bloguje.cz/> a požádala je o uveřejnění odkazu na dotazník „Fenomén dobrovolně bezdětných“ společně s mou žádostí o vyplnění tohoto dotazníku. Administrátoři internetových stránek <http://www.nokidding.webovastranka.cz/>, <http://www.nechcideti.cz/> mi vyhověli, pouze žádost na administrátora internetových stránek <http://childfree.bloguje.cz/> zůstala bez odezvy. Dále jsem odkaz na dotazník rozeslala po prostřednictvím e-mailu lidem, o kterých vím, že jsou dobrovolně bezdětnými a ti jej poukázali dalším dobrovolně bezdětným. Jednalo se tedy o techniku nabalování, která také bývá nazývána „sněhová koule“. Dotazník jsem umístila na internetový portál <http://www.vyplnto.cz> od 23. 2. 2011 do 11. 3. 2011 s upozorněním, že se jedná o dotazník určený výhradně dobrovolně bezdětným. Za toto období bylo respondenty vyplněno celkem 139 dotazníků, ale do výzkumu bylo zařazeno jen 131 vyplněných dotazníků. Nezařazených 8 dotazníků bylo opakovaně vyplněno jedním uživatelem s jednou IP adresou.

Obsahová analýza diskusního fóra z webových stránek na adrese <http://www.nokidding.webovastranka.cz/> byla provedena v období od 15. 3. 2011 do 3. 4. 2011. Analytický proces se skládal z několika fází. Nejprve bylo nutné zkoumaný materiál opakovaně podrobně pročítat, což vedlo k postupné identifikaci hlavních témat, která jsou předmětem výzkumu. Poté, co jsem dokončila základní klasifikaci témat, bylo nutné je náležitě zpracovat a následně dospět k závěrům vyplývajících názorů uživatelů těchto internetových stránek.

5 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU, ANALÝZA A INTERPRETACE DAT

Výsledky výzkumu byly zpracovávány postupně. Jako první byly zpracovány výsledky dotazníkového šetření, následovala obsahová analýza diskusního fóra pro dobrovolné bezdětné a k ověření výsledků dotazníkového šetření a obsahové analýzy byl použit rozhovor s dobrovolně bezdětnou ženou. Výsledky jednotlivých částí výzkumu jsou podrobně prezentovány v následujících podkapitolách.

5.1 Vyhodnocení výsledků dotazníkového průzkumu

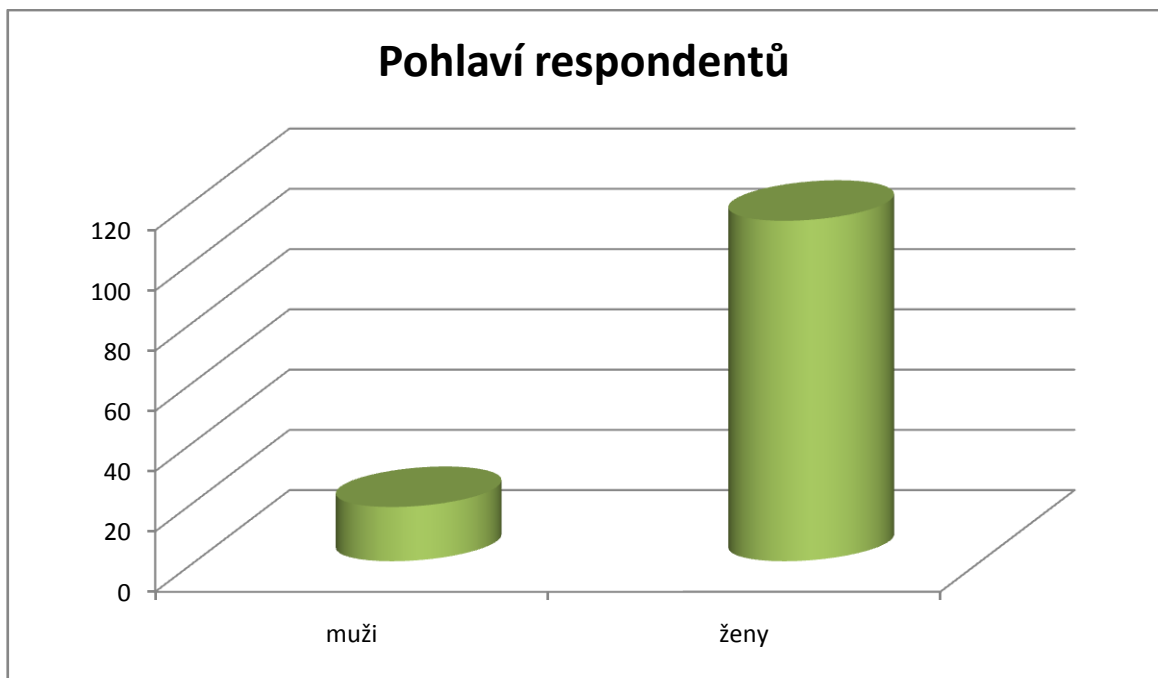
Dotazníky byly respondentům k dispozici od 23. 2. 2011 do 11. 3. 2011 do 16:00 hodin. Po uplynutí doby zveřejnění dotazníků byla získaná data automaticky zpracována. Zpracované výsledky jsem následně umístila do přehledných tabulek a grafů. Ke každé otázce, která byla obsažena v dotazníku, je přiřazena tabulka, kde je znázorněna absolutní i relativní četnost odpovědí.

Tabulka č. 2

Pohlaví respondentů

Otázka č. 1		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) muž	18	13,74
b) žena	113	86,26
celkem	131	100

Graf č. 1

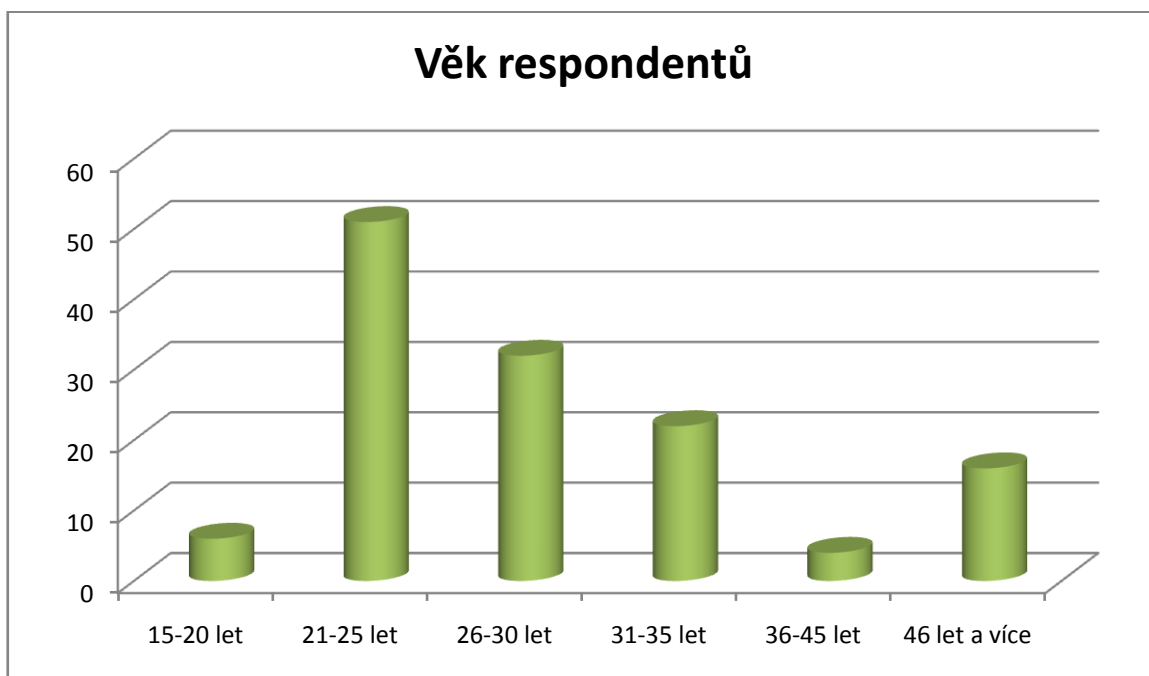
Z odpovědí respondentů na otázku č. 1 vyplývá, že dotazníkového šetření se zúčastnilo 113 žen a 18 mužů. Z výsledku je patrné, že otázkou dobrovolné bezdětnosti se zabývají převážně ženy, jelikož u žen je doba možnosti reprodukce a zplození dítěte na rozdíl od mužů věkově ohraničena. Z tohoto zjištění vyplývá, že se jedná převážně o výzkum dobrovolně bezdětných žen.

Tabulka č. 3

Věk respondentů

Otázka č. 2		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) 15-20 let	6	4,58
b) 21-25 let	51	38,93
c) 26-30 let	32	24,43
d) 31-35 let	22	16,79
e) 36-45 let	4	3,05
f) 46 let a více	16	12,22
celkem	131	100

Graf č. 2

U této otázky se měli respondenti zařadit do jedné z nabízených věkových kategorií. Nejvíce respondentů uvedlo, že je ve věku 21-25 let a to 38,93 %. Do věkové skupiny

26-30 let se zařadilo 24,43 % respondentů, věkovou skupinu 31-35 let zvolilo 16,79 % respondentů. Věkovou kategorii 46 let a více označilo 12,22 % respondentů. Ve věkové skupině 36- 45 let uvedlo, že je dobrovolně bezdětných 3,05 %. Dobrovolně bezdětní ve věkové kategorii 15-20 let byli zastoupeni v rozsahu 4,58 %, otázkou však je zdali se u této věkové skupiny, vzhledem k průměrnému věku prvorodiček v naší společnosti, dá vůbec hovořit o dobrovolné bezdětnosti.

Tabulka č. 4

Současný partnerský vztah, ve kterém se respondenti nacházejí

Otázka č. 3		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) s manželem / manželkou	14	10,68
b) s dlouhodobým partnerem / partnerkou	59	45,04
c) v novém vztahu s partnerem / partnerkou	11	8,4
d) jsem bez partnera / partnerkou	47	35,88
celkem	131	100

Graf č. 3

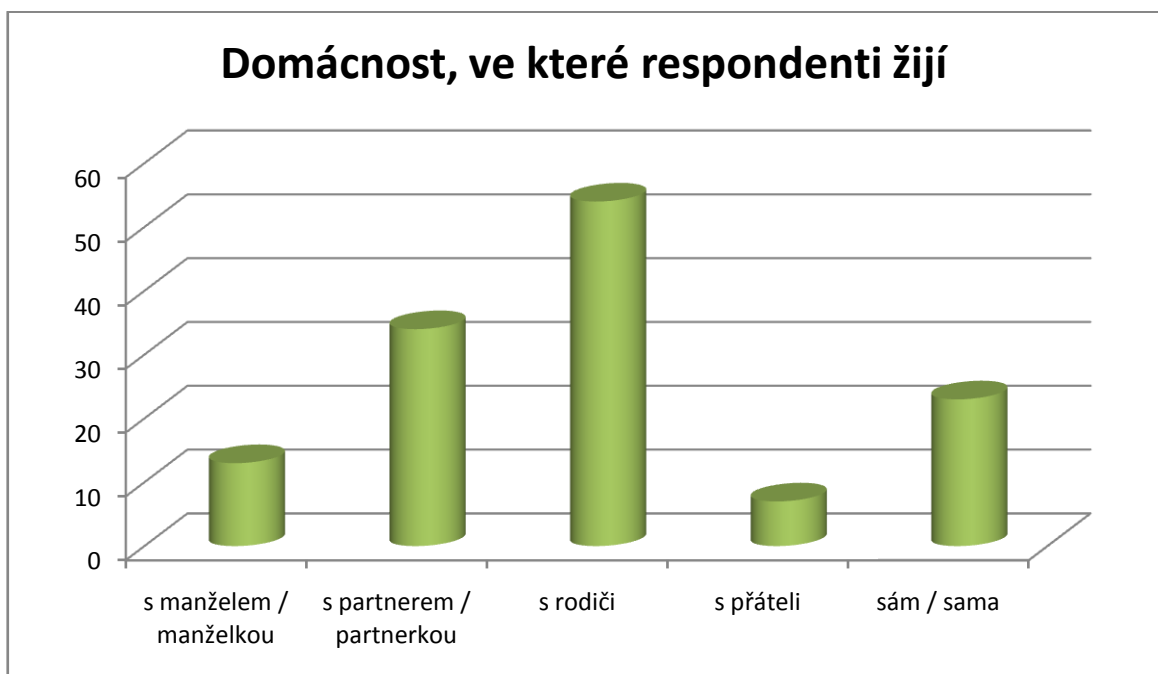
Největší část a to 59 respondentů žije v dlouhodobém partnerském vztahu, 47 respondentů uvedlo, že je v současné době bez partnera/partnerky a 14 respondentů žije v manželském svazku. Nejméně respondentů a to 11 je nyní v novém vztahu s partnerem/partnerkou.

Tabulka č. 4

Domácnost, ve které respondenti žijí

Otázka č. 4		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) s manželem / manželkou	13	9,93
b) s partnerem / partnerkou	34	25,95
c) s rodiči	54	41,22
d) s přáteli	7	5,34
e) sám / sama	23	17,56
celkem	131	100

Graf č. 4

U této otázky měli respondenti uvést, s kým žijí v domácnosti. Největší část respondentů a to 41,22 % žije s rodiči. S partnerem či partnerkou žije 25,95 % dobrovolně bezdětných.

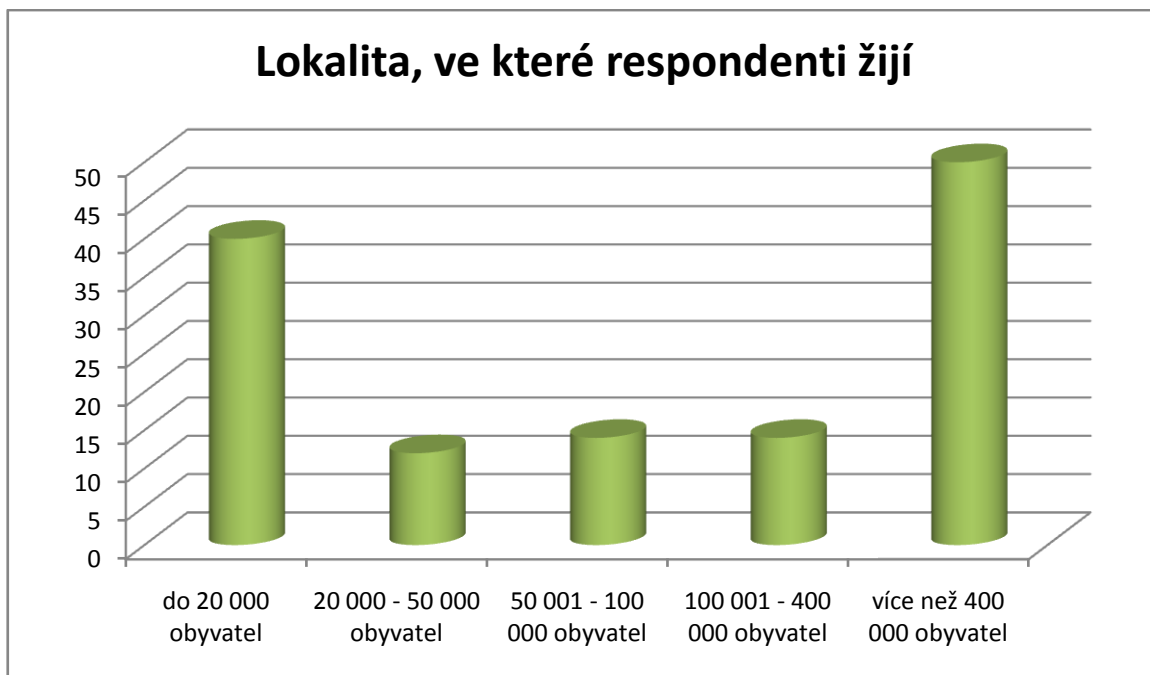
Sám nebo sama žije 17,56 % respondentů a 9,93 % žije s manželem či manželkou. Nejméně respondentů žije s přáteli a to 5,34 %.

Tabulka č. 6

Lokalita, ve které respondenti žijí

Otázka č. 5		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) do 20 000 obyvatel	40	30,53
b) 20 000 – 50 000 obyvatel	12	9,16
c) 50 001 – 100 000 obyvatel	14	10,69
d) 100 001 – 400 000 obyvatel	14	10,69
e) více než 400 000 obyvatel	50	38,93
celkem	131	100

Graf č. 5

Nejvíce respondentů uvedlo, že žijí ve městě, které má více než 400 000 obyvatel. Tuto možnost zvolilo 50 respondentů. Naproti tomu 40 respondentů uvedlo, že žijí v městech a obcích, které mají méně než 20 000 obyvatel. Stejné množství respondentů 10,69 % žije v městě o velikosti 50 001 – 100 000 obyvatel a 100 001 – 400 000 obyvatel. Nejméně respondentů žije v městě o velikosti 20 000 – 50 000 obyvatel.

Tabulka č. 7

Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Otázka č. 6		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) základní	2	1,53
b) středoškolské bez maturity	8	6,11
c) středoškolské s maturitou	58	44,27
d) vyšší odborné	10	7,63
e) vysokoškolské	53	40,46
celkem	131	

Graf č. 6

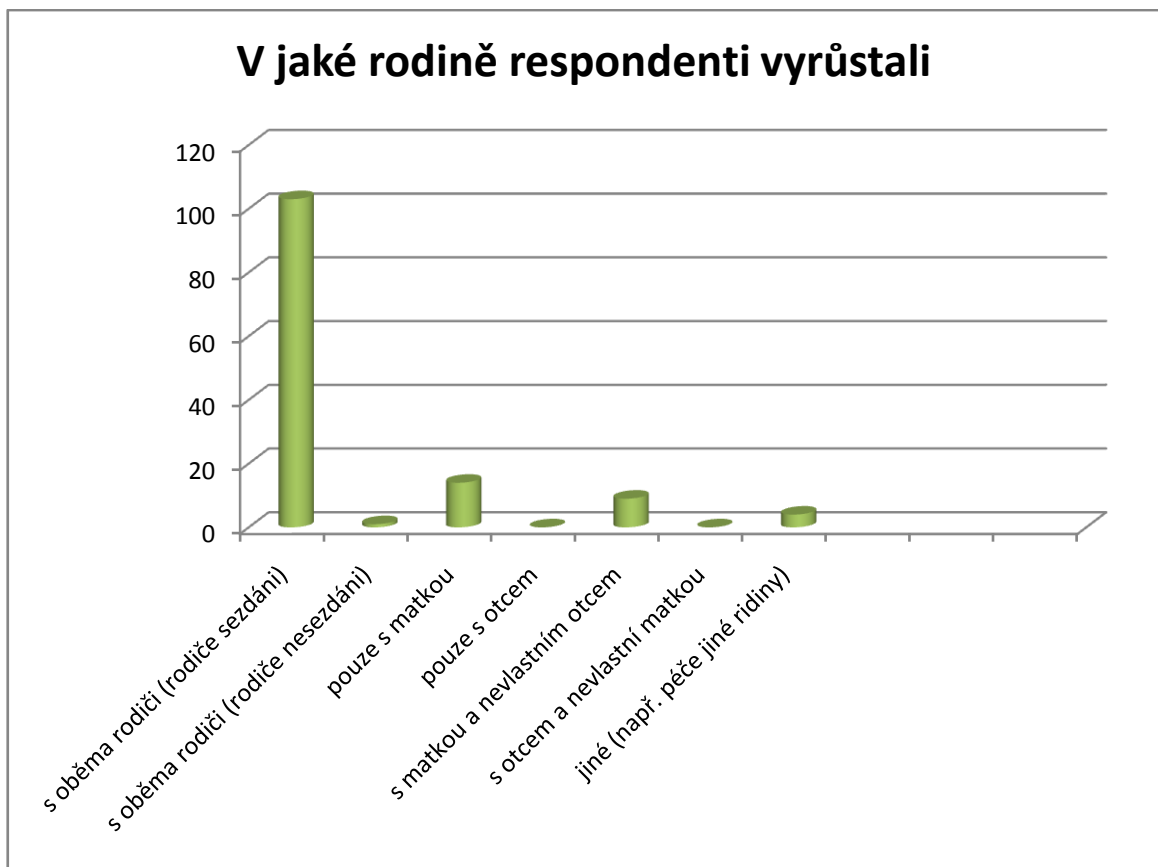
U této otázky měli respondenti zodpovědět, jaké je jejich nejvyšší dosažené vzdělání. Nejvíce respondentů (58) má středoškolské vzdělání s maturitou, vysokoškolsky vzdělaných je 53 respondentů, 10 respondentů uvedlo, že má dokončené vyšší odborné vzdělání a 8 respondentů má středoškolské vzdělání bez maturity. Nejméně respondentů a to 2, uvedli, že má pouze základní vzdělání.

Tabulka č. 8

V jaké rodině respondenti vyrůstali

Otázka č. 7		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) s oběma rodiči (rodiče sezdáni)	103	78,63
b) s oběma rodiči (rodiče nesezdáni)	1	0,76
c) pouze s matkou	14	10,69
d) pouze s otcem	0	0
e) s matkou a nevlastním otcem	9	6,87
f) s otcem a nevlastní matkou	0	0
g) jiné (např. péče jiné rodiny)	4	3,05
celkem	131	

Graf č. 7

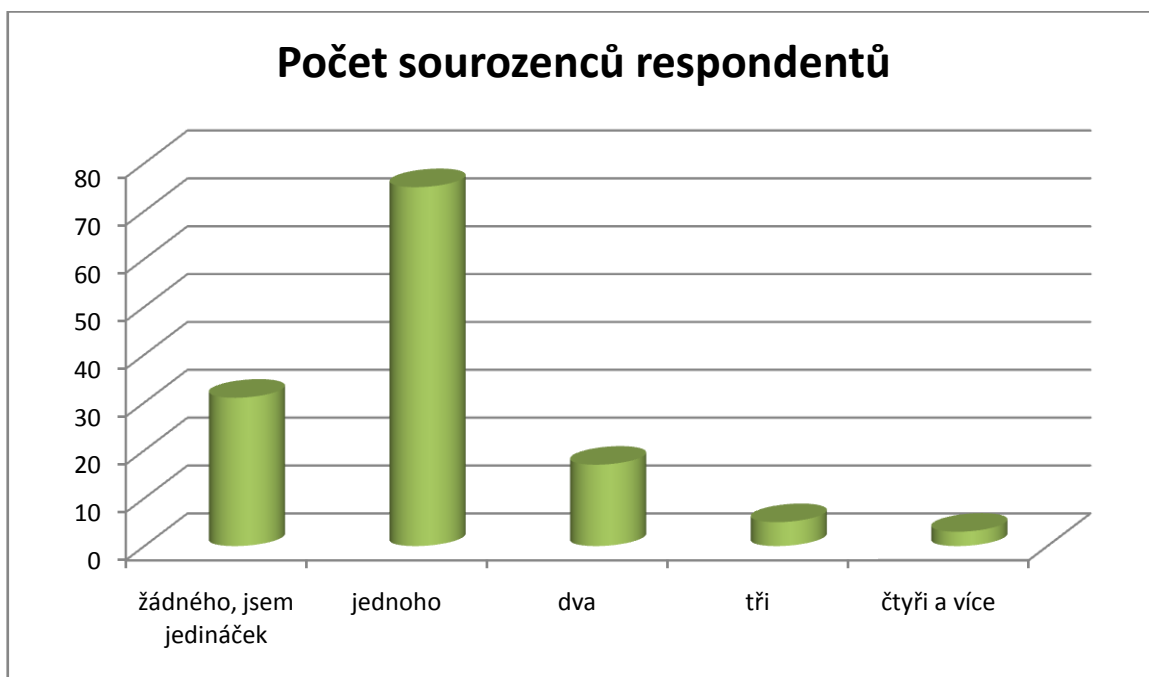
Z vyhodnocení odpovědí na otázku č. 7 zcela jasně vyplývá, že naprostá většina respondentů a to 78,63 % vyrostla v úplné rodině s oběma rodiči, přičemž jejich rodiče byli v manželském svazku. Pouze s matkou vyrůstalo 10,69 % dobrovolně bezdětných, s matkou a nevlastním otcem vyrůstalo 6,87 % dotazovaných, 3,05 % respondentů uvedlo, že vyrůstali v jiné rodině (bez vlastních rodičů) a jeden respondent (0,76%) uvedl, že vyrůstal s oběma rodiči, kteří ale nebyli manželé. Nikdo z dotazovaných nevyrostal s pouze s otcem nebo s otcem a nevlastní matkou.

Tabulka č. 9

Počet sourozenců respondentů

Otázka č. 8		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) žádného, jsem jedináček	31	23,66
b) jednoho	75	57,25
c) dva	17	12,98
d) tři	5	3,82
e) čtyři a více	3	2,29
celkem	131	

Graf č. 8

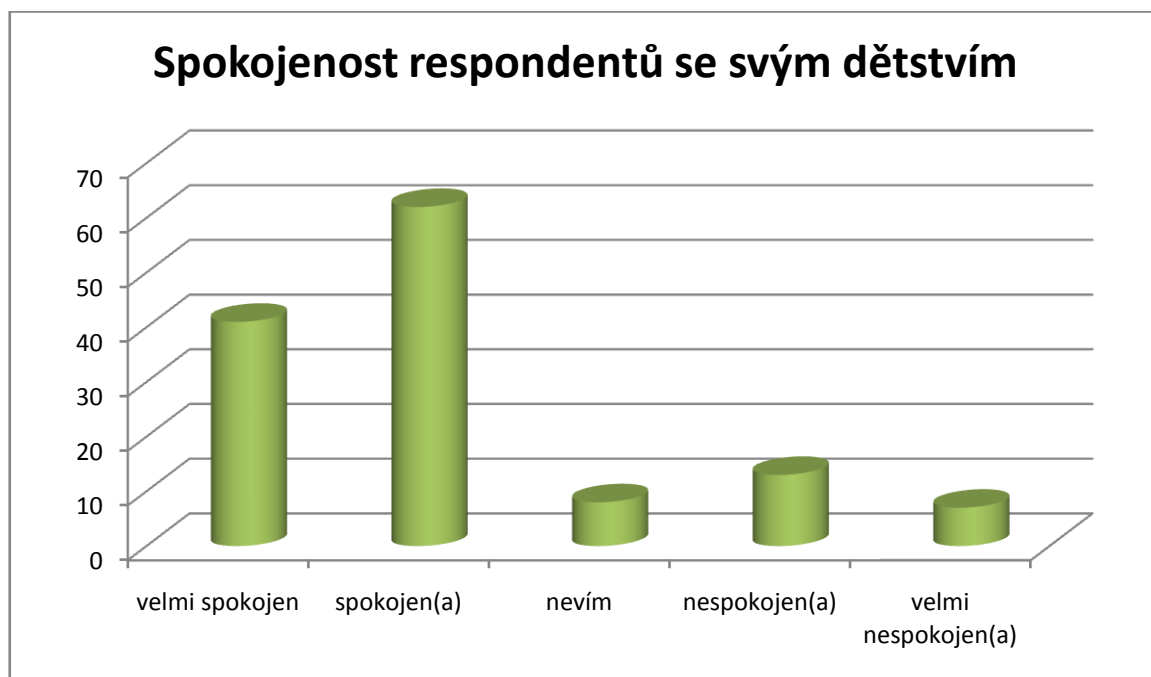
U této otázky měli respondenti uvést, kolik měli sourozenců. Většina dotazovaných a to 75 měla jednoho sourozence, jedináčků bylo 31, dva sourozence mělo 17, 5 dotazovaných mělo tři sourozence a 3 respondenti uvedli, že měli čtyři a více sourozenců.

Tabulka č. 10

Spokojenost respondentů se svým dětstvím

Otázka č. 9		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) velmi spokojen(a)	41	31,3
b) spokojen(a)	62	47,33
c) nevím	8	6,11
d) nespokojen(a)	13	9,92
e) velmi nespokojen(a)	7	5,34
celkem	131	100

Graf č. 9.

Cílem této otázky bylo zjistit, jaké měli respondenti dětství respektive, jak byli se svým dětstvím spokojeni. Necelá polovina dotazovaných a to přesně 47,33 % uvedlo, že byli se svým dětstvím spokojeni, 31,3 % byli se svým dětstvím velmi spokojeni, nespokojeno jich

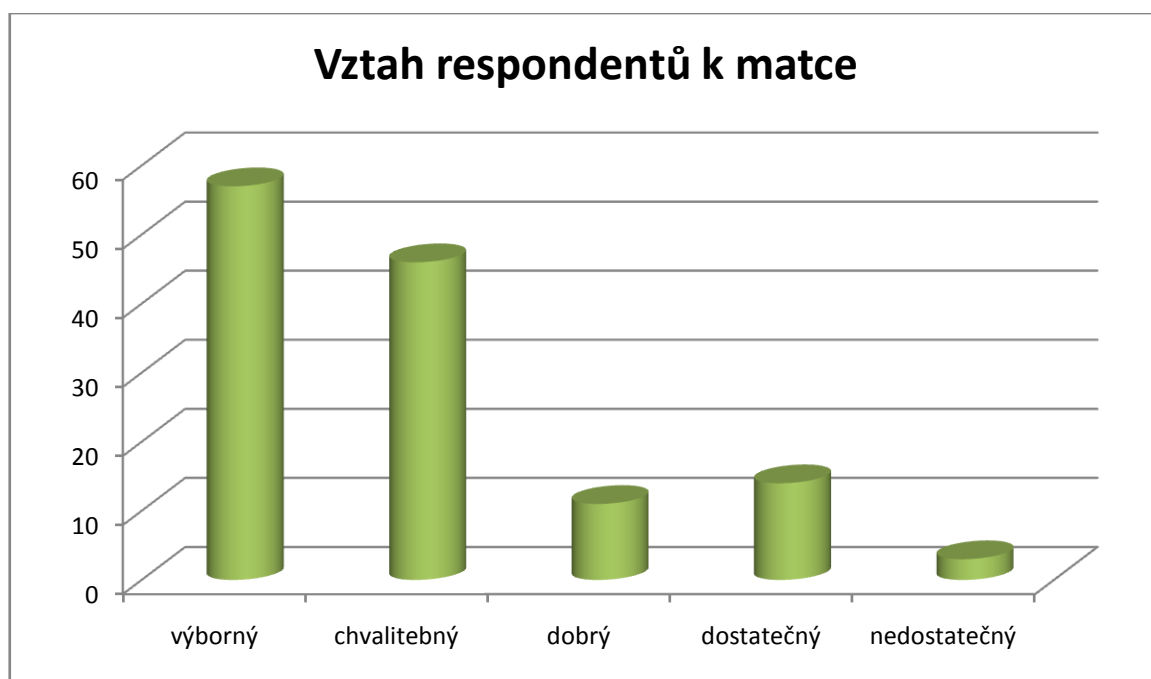
bylo 9,92 % , velmi nespokojeno bylo 5,34 %. Odpověď „nevím“ uvedlo 6,11 % respondentů.

Tabulka č. 11

Vztah respondentů k matce

Otázka č. 10		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) výborný	57	43,51
b) chvalitebný	46	35,11
c) dobrý	11	8,4
d) dostatečný	14	10,69
e) nedostatečný	3	2,29
celkem	131	100

Graf č. 10

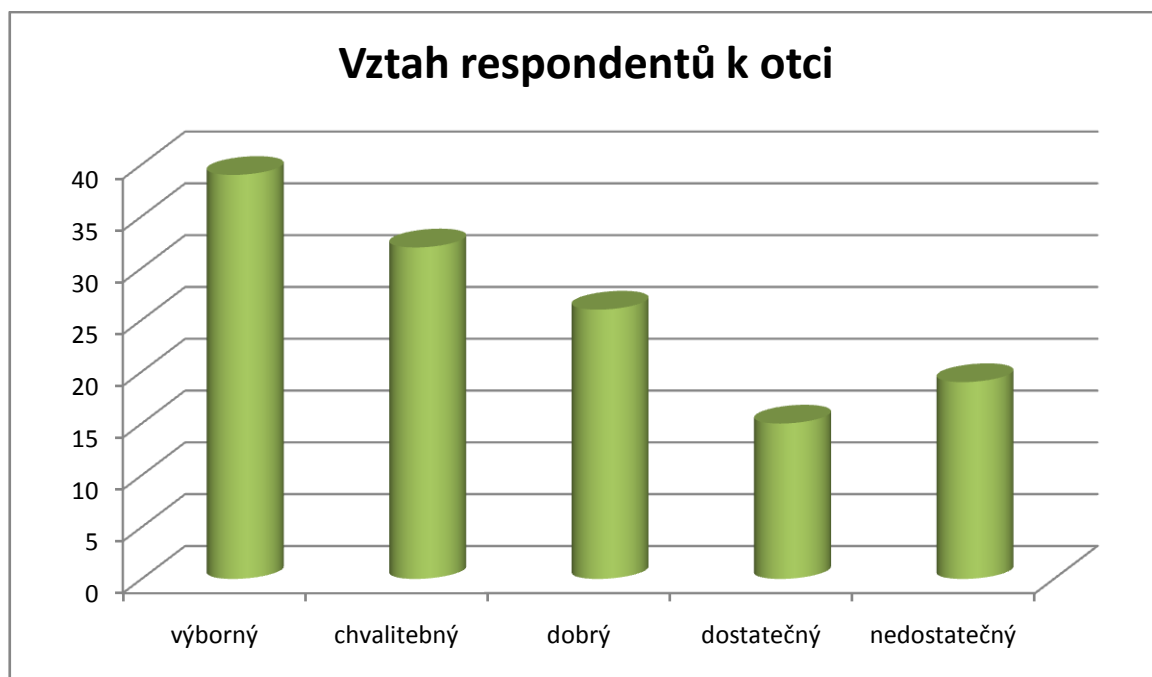
U této otázky měli respondenti posoudit svůj vztah s matkou. Nejvíce respondentů a to 43,51 % zhodnotilo svůj vztah k matce jako výborný, 35,11 % jej označilo jako chvalitebný, jako dostatečný označilo svůj vztah k matce 10,69 % respondentů. Jako dobrý označilo svůj vztah k matce 8,4 %. Nejméně respondentů a to 2,29 % označilo vztah s matkou jako nedostatečný.

Tabulka č. 12

Vztah respondentů k otci

Otázka č. 11		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) výborný	39	29,72
b) chvalitebný	32	24,43
c) dobrý	26	19,85
d) dostatečný	15	11,48
e) nedostatečný	19	14,7
celkem	131	100

Graf č. 11

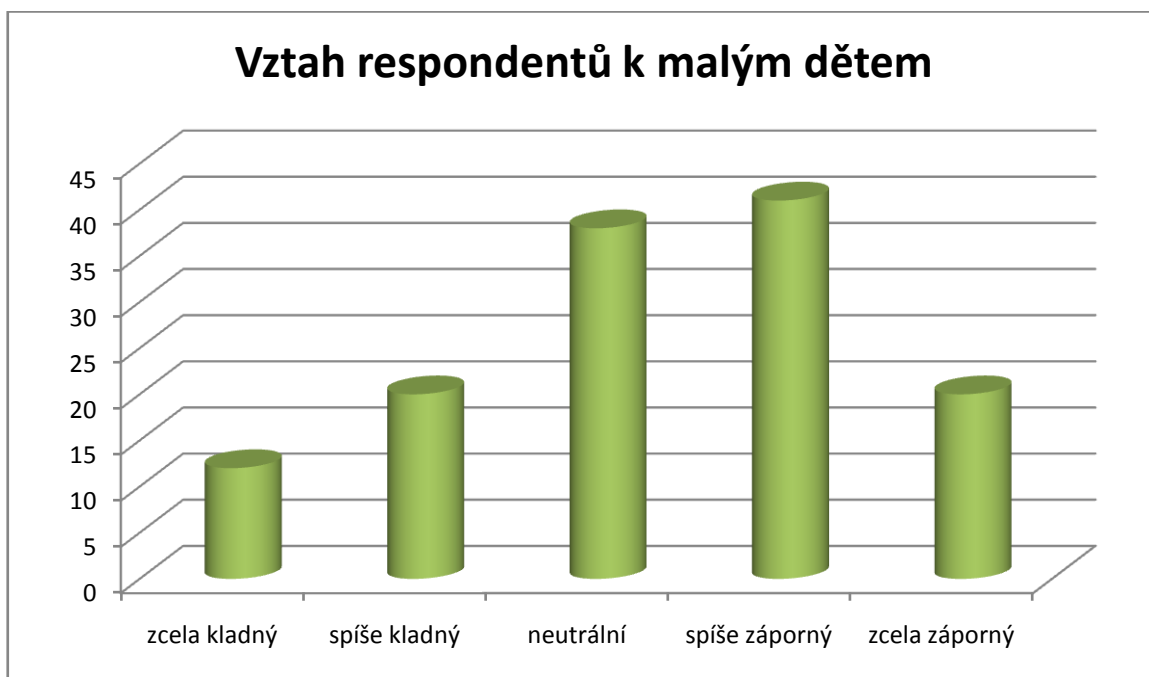
U této otázky měli respondenti stejným způsobem jako u předchozí otázky posoudit svůj vztah k otci. Nejvíce respondentů a to 39 zhodnotilo svůj vztah s otcem jako výborný, 32 jej označilo jako chvalitebný, jako dobrý označilo svůj vztah k otci 26 respondentů. Jako nedostatečný označilo svůj vztah s otcem 19. Nejméně respondentů a to 15 označilo vztah k otci jako dostatečný.

Tabulka č. 13

Vztah respondentů k malým dětem

Otázka č. 12		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) zcela kladný	12	9,15
b) spíše kladný	20	15,27
c) neutrální	38	29,01
d) spíše záporný	41	31,3
e) zcela záporný	20	15,27
celkem	131	100

Graf č. 12

V případě této otázky měli respondenti vyjádřit svůj vztah k dětem. Největší část respondentů 31,3 % označila svůj vztah k dětem jako spíše záporný, téměř stejná část respondentů 29,01 % jej označila jako neutrální. Spíše kladný vztah dětem má 15,27 % respondentů,

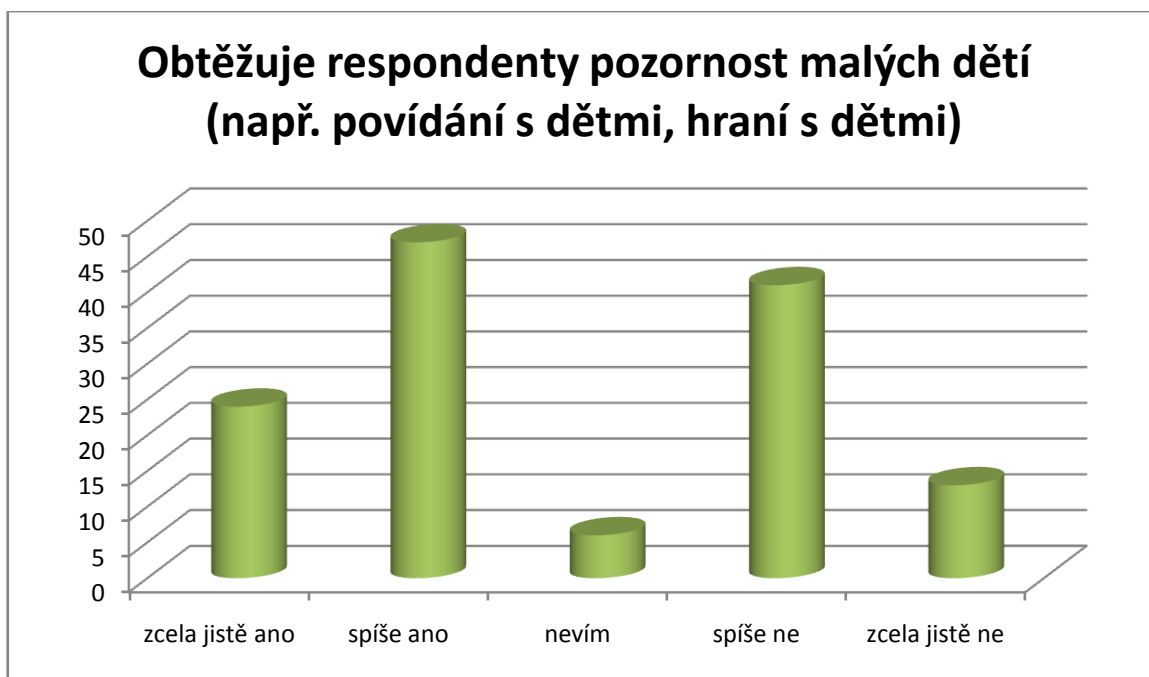
stejná část označila svůj vztah k dětem jako zcela záporný. Nejmenší část respondentů a to 9,15 % označila svůj vztah k dětem jako zcela kladný.

Tabulka č. 14

Obtěžuje respondenty pozornost malých dětí (např. povídání s dětmi, hraní s dětmi)

Otázka č. 13		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) zcela jistě ano	24	18,32
b) spíše ano	47	35,88
c) nevím	6	4,58
d) spíše ne	41	31,3
e) zcela jistě ne	13	9,92
celkem	131	100

Graf č. 13

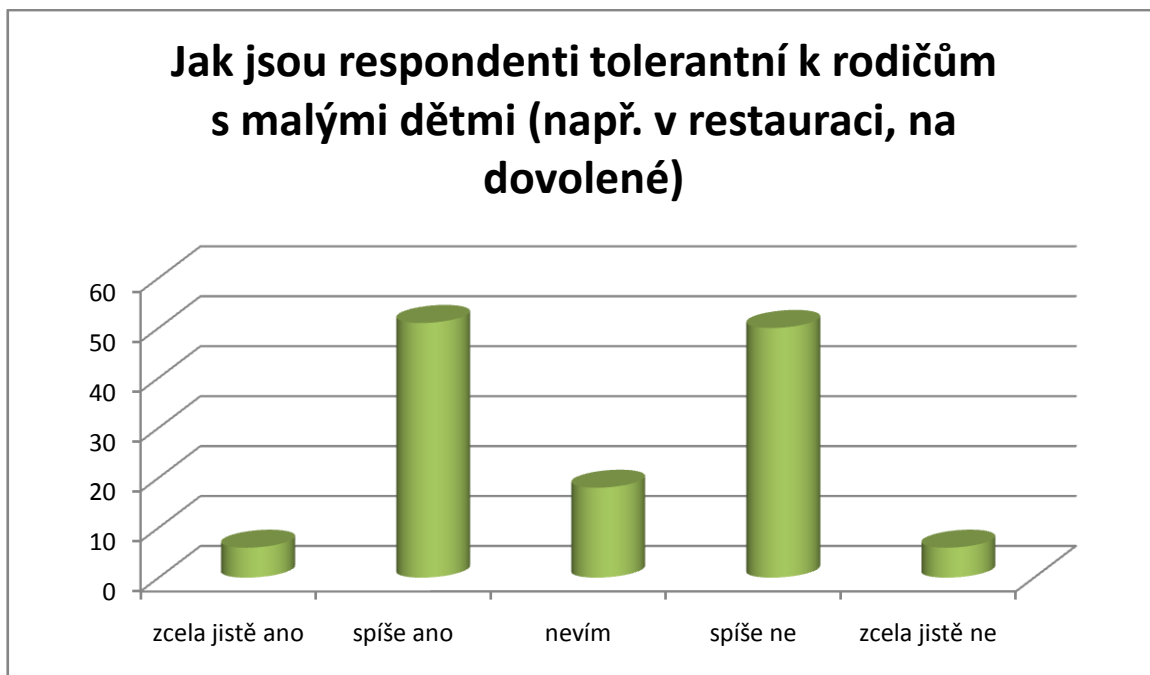
Zde jsem se dotazovala respondentů, zdali je obtěžuje pozornost malých dětí jako je např. povídání s nimi či hraní. Pozornost dětí spíše obtěžuje 47 z dotazovaných, 41 pozornost spíše neobtěžuje. Zcela jistě dětská pozornost obtěžuje 24 respondentů a naopak zcela jistě neobtěžuje 13. Odpověď „nevím“ zvolilo 6 dotazovaných.

Tabulka č. 15

Jak jsou respondenti tolerantní k rodičům s malými dětmi (např. v restauraci, na dovolené)

Otázka č. 14		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) zcela jistě ano	6	4,58
b) spíše ano	51	38,93
c) nevím	18	13,74
d) spíše ne	50	38,17
e) zcela jistě ne	6	4,58
celkem	131	100

Graf č. 14

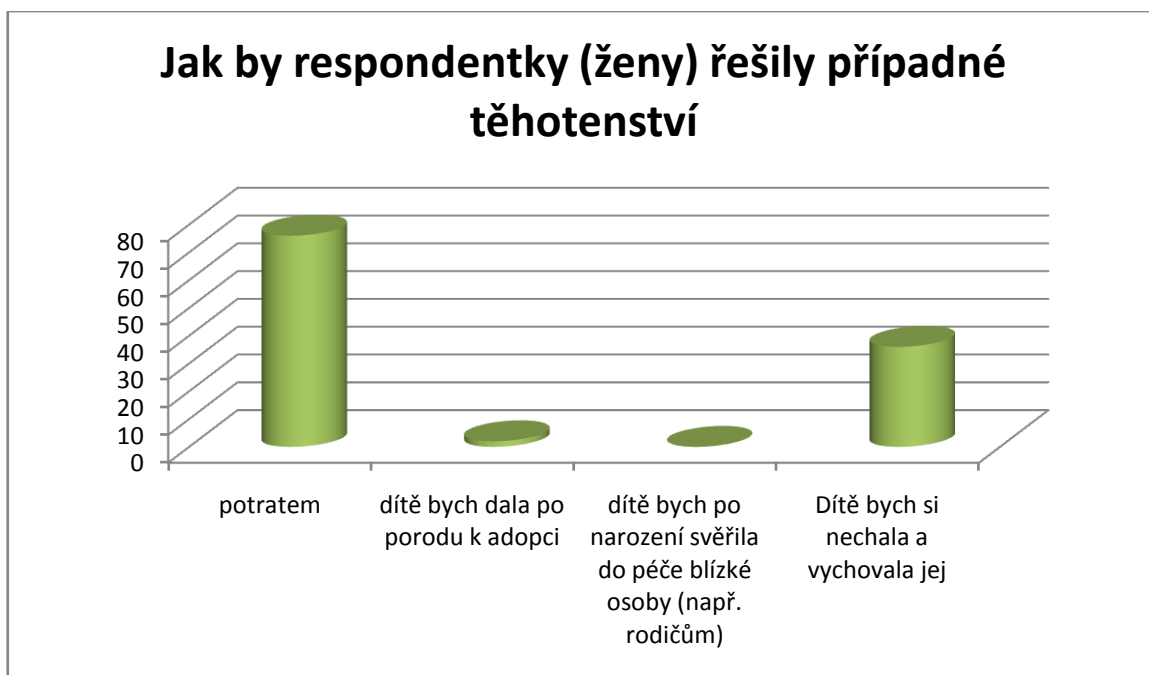
U této otázky měli respondenti posoudit, jestli jsou dle jejich názoru tolerantní k rodinám s dětmi, kteří se vyskytují v jejich blízkosti např. v restauraci nebo na dovolené. Odpovědi u této otázky byly téměř vyrovnané. Spíše tolerantní k malým dětem je 51 respondentů a oproti nim je jich 50, kteří si myslí, že spíše nejsou tolerantní. Neutrální odpověď „nevím“ zvolilo 18 z dotazovaných. Zcela jistě není tolerantních 6 z dotazovaných, stejný počet respondentů je dle svého názoru zcela jistě tolerantních k rodinám s dětmi.

Tabulka č. 16

Jak by respondentky (ženy) řešily případné těhotenství

Otázka č. 15		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) potratem	76	66,67
b) dítě bych dala po porodu k adopci	2	1,75
c) dítě bych po narození svěřila do péče blízké osoby (např. rodičům)	0	0
d) dítě bych si nechala a vychovala jej	35	31,58
celkem	113	100

Graf č. 15

Na tuto otázku odpovídaly pouze ženy, které se výzkumu zúčastnily. Nadpoloviční většina uvedla, že v případě těhotenství by šla na potrat. Tuto možnost označilo 66,67 % dotazovaných. Na druhou stranu by si 31,58 % z dotazovaných by si dítě nechala a vychovala jej. Pouze 1,75 % z nich by dítě daly po porodu k adopci. Žádná z dotazovaných by dítě po porodu nesvěřila do péče blízké osoby.

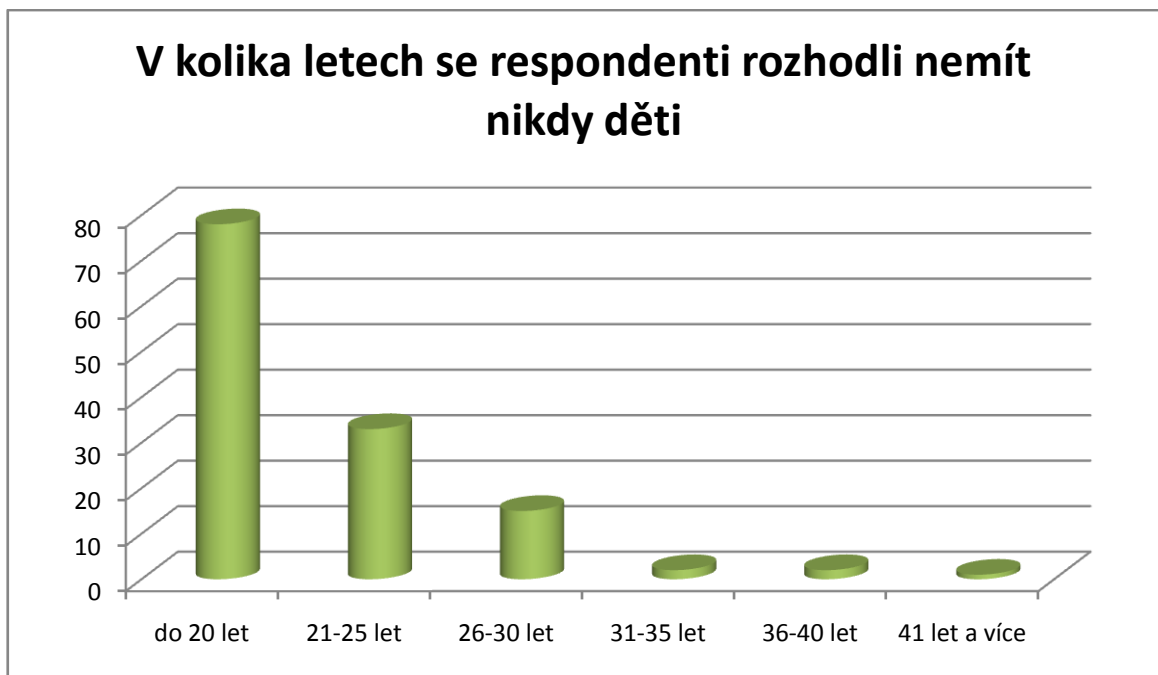
Tabulka č. 17

V kolika letech se respondenti rozhodli nemít nikdy děti

Otázka č. 16		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) do 20 let	78	59,54
b) 21-25 let	33	25,19
c) 26-30 let	15	11,45
d) 31-35 let	2	1,53
e) 36-40 let	2	1,53
f) 41 let a více	1	0,76
celkem	131	100

Graf č. 16

U této otázky jsem zjišťovala, v kolika letech se respondenti rozhodli, že budou dobrovolně bezdětnými. Převážná většina z nich a to 78 odpovědělo, že se rozhodli ve věku do 20 let, ve věku 21-25 lety se pro dobrovolnou bezdětnost rozhodlo 33 respondentů, 15 z dotazovaných se rozhodlo ve věku 26-30 let. Ve věku 31-35 let se pro dobrovolnou bezdětnost rozhodli 2 z dotazovaných, stejný počet respondentů se rozhodl ve věku 36-40 let. Jeden z respondentů uvedl, že se pro cestu dobrovolné bezdětnosti rozhodl ve věku od 41 let a výše.

Tabulka č. 18

Myslí si dotazovaní, že je jejich rozhodnutí nemít děti je trvalé a neměnné?

Otázka č. 17		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) zcela jistě ano	45	34,35
b) spíše ano	41	31,3
c) nevím	15	11,45
d) spíše ne	17	12,98
e) zcela jistě ne	13	9,92
celkem	131	100

Graf č. 17

U této otázky mě zajímalo, jak moc jsou respondenti rozhodnutí děti nikdy nemít. Nejvíce z dotazovaných a to 34,35 % uvedlo, že je jejich rozhodnutí nemít nikdy děti zcela jistě trvalé a neměnné, 31,3 % že spíše je trvalé a neměnné. 12,98 % z dotazovaných si myslí, jejich rozhodnutí spíše není trvalé a neměnné. Odpověď "nevím" uvedlo 11,45 % respon-

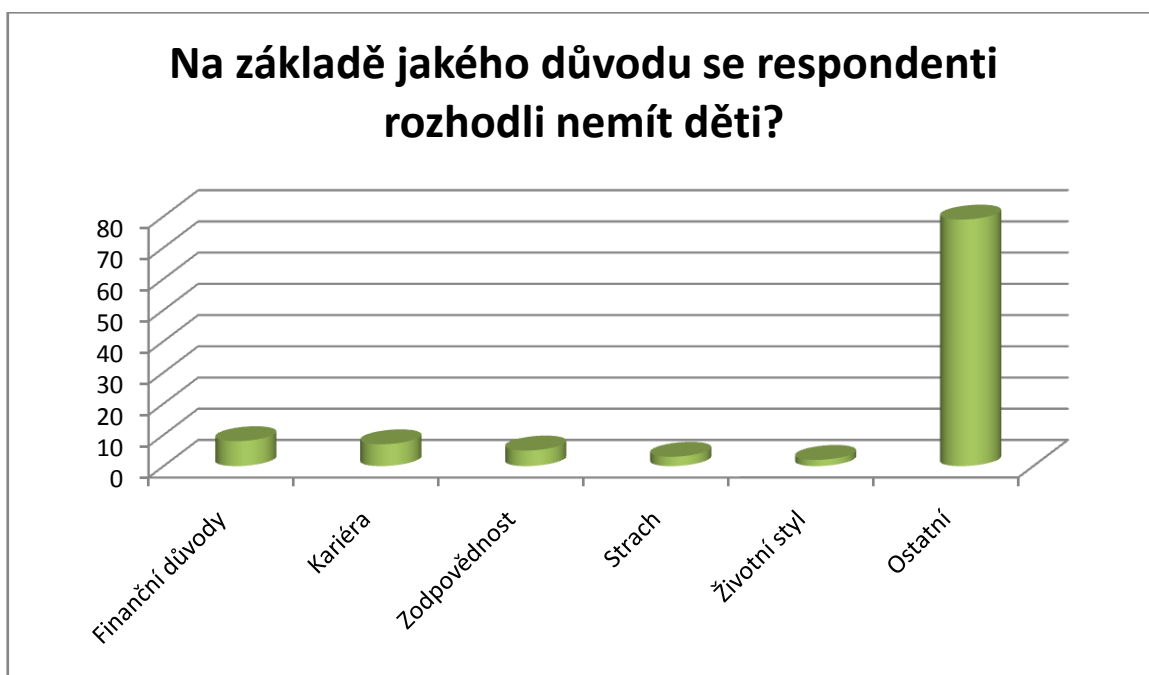
dentů. Nejméně respondentů (9,92 %) uvedlo, že jejich rozhodnutí nemít niky děti není zcela jistě trvalé a neměnné.

Tabulka č. 19

Na základě jakého důvodu se respondenti rozhodli nemít děti?

Otázka č. 18		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Finanční důvody	8	7,69
Kariéra	7	6,73
Zodpovědnost	5	4,81
Strach	3	2,89
Životní styl	2	1,91
Ostatní	79	75,97
celkem	104	100

Graf č. 18

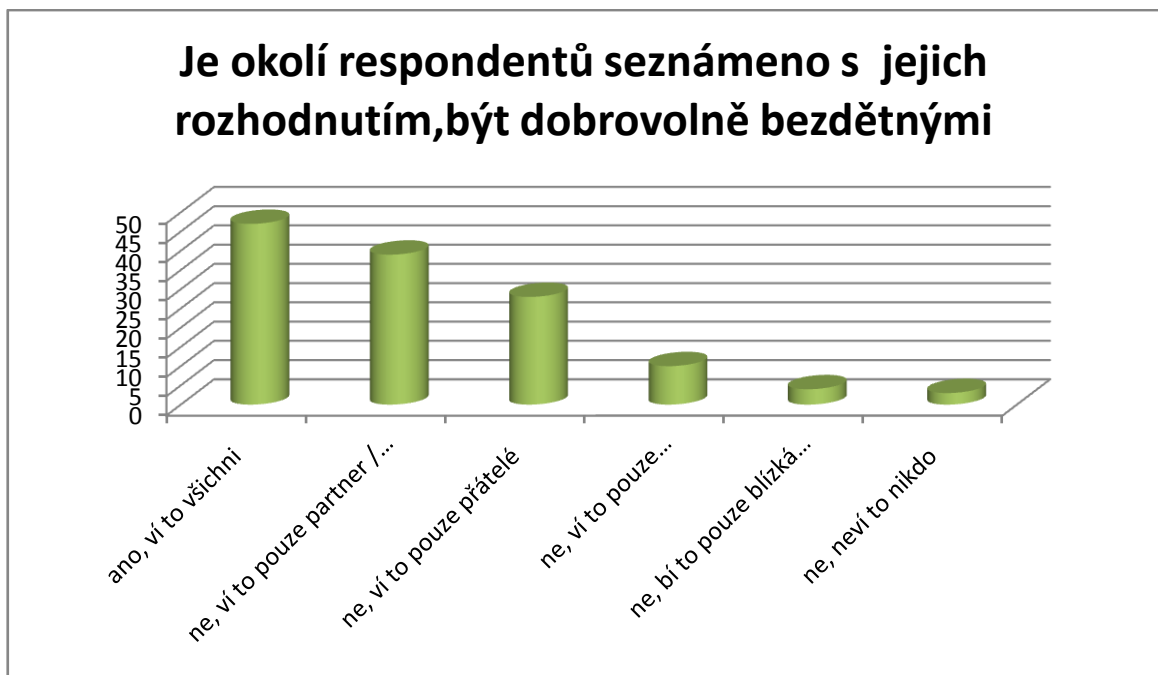
Tato otázka byla jako jediná v otazníku zcela otevřená a nepovinná, jelikož jsem chtěla dát respondentům prostor pro vyjádření jejich hlavních důvodů, které je vedly k rozhodnutí nemít nikdy děti. Tuto otázku zodpovědělo 104 z dotazovaných. Nejčastější odpovědi respondentů jsou znázorněny v tabulce a grafu. Jelikož někteří respondenti uvedli v odpovědích několik důvodů, které i zdůvodňovali je plné znění odpovědí respondentů uvedeno v příloze (viz příloha P II), odpovědi jsou abecedně seřazeny.

Tabulka č. 20

Je okolí respondentů seznámeno s jejich rozhodnutím, být dobrovolně bezdětnými?

Otázka č. 19		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) ano, ví to všichni	47	35,88
b) ne, ví to pouze partner / partnerka	39	29,78
c)ne, ví to pouze přátelé	28	21,37
d)ne, ví to pouze spolupracovníci	10	7,63
e)ne, ví to pouze blízká rodina (rodiče, sourozenci, partner)	4	3,05
f) ne, neví to nikdo	3	2,29
celkem	131	100

Graf č. 19

U této otázky měli respondenti odpovědět, kdo z okolí ví, že se rozhodli být dobrovolně bezdětnými. Nejvíce respondentů a to 47 odpovědělo, že o jejich rozhodnutí ví všichni z jejich okolí, 39 respondentů odpovědělo, že o jejich rozhodnutí ví, pouze partner/partnerka, o rozhodnutí nemít nikdy děti ví pouze přátelé u 28 respondentů. Pouze spolupracovníci ví o rozhodnutí dobrovolně bezdětných u 10 z dotazovaných. 8,4 %. U čtyř respondentů ví o rozhodnutí pouze blízká rodina. U tří respondentů neví o jejich rozhodnutí nikdo.

Tabulka č. 21

Jaký je podle respondentů názor většiny lidí na lidi, kteří se rozhodnou být dobrovolně bezdětnými

Otázka č. 20		
	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
a) zcela kladný	2	1,53
b) spíše kladný	10	7,63
c) nevím	39	29,77
d) spíše záporný	68	51,91
e) zcela záporný	12	9,16
celkem	131	100

Graf č. 20

V poslední otázce měli dobrovolně bezdětní zhodnotit, jaký je podle nich názor většiny lidí na dobrovolně bezdětné. Nejvíce z dotazovaných a to 68 si myslí, že názor většiny je spíše záporný, pro odpověď „nevím“ se rozhodlo 39 z dotazovaných. Dvanáct dobrovolně bezdětných si myslí, že názor většiny je zcela záporný. Že je názor většiny lidí na dobrovolně bezdětné spíše kladný si myslí 10 z dotazovaných. Nejméně respondentů a to 2, si myslí, že názor většiny je zcela kladný.

5.1.1 Interpretace a analýza dat získaných dotazníkovým šetřením

Na základě vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření, je patrné, že otázkou dobrovolné bezdětnosti se zabývají převážně ženy, které tvořily naprostou většinu z respondentů, kteří odpovídali na dotazník. Ženy častěji čelí otázkám na to, kdy budou mít potomky, na rozdíl od mužů, jelikož reprodukční věk žen je striktněji ohraničen než reprodukční věk mužů. O tom také vypovídá věková struktura respondentů, kteří byli převážně v reprodukčním věku a i přes to se hlásili k dobrovolné bezdětnosti. Z výzkumu také vyplynulo, že dobrovolně bezdětní nejsou zastoupeni pouze mezi tzv. „singles“, kterých bylo ze 131 respondentů 47, ale že pro dobrovolnou bezdětnost se rozhodli i lidé v manželství či v dlouhodobém partnerském svazku. Vzhledem k věku respondentů je také zajímavé, že téměř polovina z dotazovaných (54 respondentů) stále žije společně s rodiči a tato skutečnost potvrzuje pozdější osamostatňování dospělých jedinců a užívání tzv. „mamahotelu“.

Z výsledků průzkumu je také patrné, že většina respondentů vyrostla v úplných rodinách, kdy rodiče byli seznáni, měli v nadpoloviční většině jednoho sourozence a měli vesměs velmi kladný vztah ke svým rodičům a se svým dětstvím jsou spokojeni. Tudíž z výzkumu nevyplývalo, že by rozhodnutí nemít nikdy děti bylo založeno na špatných zkušenostech a zážitcích z vlastní rodiny.

Vztah k malým dětem mají dobrovolně bezdětní spíše záporný a obtěžuje je dětská pozornost, ale najdou se mezi nimi i takoví, kteří mají k dětem kladný vztah a nemají problém se malým dětem věnovat. Z toho vyplývá, že ne všichni dobrovolně bezdětní mají extrémně vyhraněný názor na děti, jak uvádí většina článků v českých periodikách.

O tom, že jsou dobrovolně bezdětné ženy z převážné části opravdu přesvědčeny o tom, že dítě nikdy nechtějí, vypovídá skutečnost, že naprostá většina respondentek (76 ze 113), by v případě, že by zjistily, že jsou těhotné, podstoupily potrat.

Na veřejnosti je také často prezentován názor, že mezi dobrovolně bezdětné ženy patří především kariéristky, které z vlastního pohodlí početí dítěte neustále odkládaly a po pár letech dospěly k názoru, že dítě vůbec nechtějí a ani nepotřebují. Z dotazníkového šetření ale vyplynulo, že většina z dotazovaných (78 ze 131) se pro dobrovolnou bezdětnost rozhodli již v období do 20 let věku, kdy ještě kariérou ovlivněni nebyli.

Z dotazníkového průzkumu také vyplynulo, že přestože více než 60% z dotazovaných je pevně rozhodnuto, že dítě nikdy mít nebudou, zbytek z dotazovaných připouští alespoň malou možnost, že ještě v budoucnu mohou své rozhodnutí přehodnotit.

Důvody, které vedly dobrovolně bezdětné k rozhodnutí nemít nikdy děti, jsou různé povahy. Samozřejmě se mezi odpověďmi objevily i důvody jako je kariéra, finanční situace, zdravotní stav, strach ze zodpovědnosti za dítě a změny životního stylu. Někteří uvedli, že děti prostě nechtějí, protože nemají rodičovské pudy ani pocit, že by dítě měli někdy mít a na druhou stranu několik z respondentů uvedlo výčet všech možných důvodů, které je k tomuto rozhodnutí dovedly (viz. Příloha P II). Vzhledem k rozličnosti důvodů, které vedly dobrovolně bezdětné k rozhodnutí nemít nikdy děti nelze prokazatelně určit hlavní důvod, který by stál za rozhodnutím být bezdětným.

Z výzkumu také vyplynulo, že většina dobrovolně bezdětných své rozhodnutí, nemít nikdy děti, před svým okolím neskrývá, ale zároveň je z výzkumu jasné, že názor většinové společnosti na dobrovolně bezdětné je stále spíše záporný. Možná je to dáno klasickým rodinným modelem, který je ve společnosti brán jako samozřejmý a do kterého neodmyslitelně patří děti a proto lidé, kteří děti nikdy nechtějí, jsou pro většinovou společnost divní.

5.2 Vyhodnocení výsledků obsahové analýzy

Kvalitativní metodu výzkumu představuje v této diplomové práci obsahová analýza diskusního fóra internetových stránek určených pro dobrovolně bezdětné v České republice na adrese <http://www.nokidding.webovastranka.cz/>. Stránky představuje jejich majitelka Veronika v krátkém úvodním odstavci slovy:

„Nechcete mít dítě? Čtěte dál! Já taky nechci dítě. Cítíte se nesví ve společnosti posedlé vyráběním dětí a mezi známými, kteří mluví stále jen o svých dětech? Pak jste tady správně! Tato stránka Vám poskytuje prostor, kde můžete svobodně vyjádřit, že nechcete mít dítě a ventilovat svoje emoce, aniž by Vás někdo kritizoval nebo moralizoval. Toto je Vaše

stránka, kde Vám nikdo nebude říkat, že jste divní jen proto, že prohlásíte "já nechci mít dítě, nechci děti". Najděte tu i zajímavé čtení související s tematikou dobrovolné bezdětnosti. Dokonce se tady můžete seznámit s ostatními, kteří jsou na tom stejně. Už je nás tolik, že jsme založili klub. Můžete se k nám přidat.“

Hlavní stránka na výše uvedené webové adrese je rozdělena do následujících sekcí:

1. Fórum - diskuze
2. Akce NoKidding klubu
3. Fota z akcí NoKidding klubu
4. Články, úvahy informace
5. Obrázky
6. Odkazy
7. Chat
8. Ankety
9. Informace o majiteli stránek
10. Přátelé
11. Počítadlo

Obsahová analýza je zaměřena na část označenou pojmem Fórum- diskuze, kde členové registrovaní na webových stránkách diskutují na různá témata. Fórum není rozčleněno do jednotlivých tematických sekcí, což znemožňuje rychlé vyhledání jednotlivých témat. Proto bylo nutné projít jednotlivé diskuze a z nich získat potřebné informace vztahující se k výzkumu.

5.2.1 Důvody dobrovolně bezdětných nemít nikdy děti

Podle většinové společnosti se pro dobrovolnou bezdětnost rozhodují převážně lidé, kteří jsou zaměřeni pouze na kariéru a pracovní růst. Ale dle komentářů uvedených v diskusním fóru není vždy kariéra hlavním důvodem. Diskutující pod přezdívkou Violank uvádí, že jejím případu o kariérní růst nejde: „*Málokoho napadne, že velká část dobrovolně bezdětných otázku kariéra vs. dítě vůbec neřeší. To, co skutečně chci, je prožít život po svém a řídit se během něj určitými etickými principy, které uznávám ("musíš mít dítě" mezi ně nepatří).*“

Uživatelka Natalie-natalie si chce také život zařídit „po svém“ a ne jej obětovat dětem „podle mého názoru děti = konec vlastní individuality a soukromí, odsouvání vlastního života do pozadí a sebeobětování“.

Některé z diskutujících uvedly, že již od dětství neměly k dětem kladný vztah a ani nezvažovaly možnost, zda děti mít nebo nemít. Diskutující pod „nickem“ Ambra2 uvádí, že si ani v dětství nehrála jako většina holčiček na maminku a na tatínka a uvedla, že je ráda, že na tomto diskuzním fóru může veřejně napsat, že děti nemá ráda: „Prostě již od mala,kdy si všichni chtěli hrát na maminku a tatínka,jako,že mají dětátko,jsem to nesnášela a moje averze se rok od roku zvyšovala,také jsem přišla o všechny své kamarády a kamarádky,jelikož je mi 31 let a nemám děti ale oni mi cpou své fotky,jak se poprvé posadil a napa-pal a já nevím co ještě,prostě co z čeho se mi zvedá žadulek.Všichni na ulici vidí upatlané dítě a začnou na něj úlisně šišlat jak je klááásné...blee.To já radši pohladím pejska,nebo jiná zvířátka,ktelé miluji,taky nejsem žádný nelida,jen to tady mohu konečně vypustit ven: Nenááávidíím dětiii,hurá a nejsem sama:).)“.

Uživatelka Anichqa uvedla, že také odmalička věděla, že děti nikdy nechtěla: „Je mi skoro 31 let, deti nemam a neplanuju. Nemam pro to zadne racionalni oduvodneni, spis jsem jsem nikdy nechapala, proc vsichni tak po tech detech touzi, co na tom vidi. Touha po de-tech je pro me nepochopitelna a neprirozena. Treba mi nikdy nevadilo zit sama, do snych 28 let jsem nemela zadny trvaly vztah. Ted sice s partnerem ziju, ale predstava, ze bych mela zase zit sama mi nejak nevadi“.

Některé uživatelky fóra, ale došly k přesvědčení, že nechtějí dítě až v dospělosti. Diskutující pod jménem Viktorie-viktorie uvedla, že dítěte se vzdala z důvodu nemoci. Tomto případě je hranice mezi dobrovolnou a nedobrovolnou bezdětností velmi těžce definovatelná: „Nikdy jsem nebyla proti představě mít dítě, ale jedno-více ne. Pak přišla ve dvaceti letech nemoc a život se mi obrátil vzhůru nohama.Na prvním místě bylo zdraví a nic jiného.Těhotenství jsem vůbec nezvažovala, vzhledem k tomu, jaké množství léků užívám, oba-vě z deformace plodu a dědičnosti....“.

Diskutující EvaPH se dokonce přiznala, že se o dítě několikrát pokoušela pomocí asistované reprodukce a až později přijala myšlenku, že dítě nechce. V tomto případě je také velmi těžce definovatelné, jestli uživatelka opravdu děti nechce nebo se jedná pouze o její prezentaci okolí, že se jedná o její dobrovolné rozhodnutí a ne o nedobrovolnou bezdětnost: „Nejsem vyloženě od mala rozhodnutá že nechci děti. Děti jsem chtěla, ale prostě to nejde

a když sem opětovně kvůli pokusu o ně skončila na sále, konečně jsem si nahlas řekla co sem stejně cítila. Opravdu to dítě chci? Chci měnit svůj život a omezovat se? Doufám že mi tady pomůžete se kvůli tomu necítit divně. Už sem opravdu alergická na věty typu - neboj ještě seš mladá dočkáš se. A nevěří mi když říkám že sem spokojená. Mám partnera, teď už manžela který si mě bral s tím že děti mít nebudeme a jak říká, aspoň se o mě nemusí dělit. Máme dva fenky kterým se hodně věnujeme a pořád někde cestujeme“.

Navzdory předchozím názorům jedna z uživatelék uvedla, že si umí přestavit, že dítě jednou s manželem mít bude. Ale neklade si za životní cíl stát se matkou. Raduna-raduna napsala: *„Můj manžel ani já děti nechceme. Nechceme je momentálně, ale nevylučujeme, že se to může změnit. Dokážu si ale jedno dítě představit někdy v budoucnu. Problém je v tom, že je mi 32 let a děti se v tomto věku někdy ani počít nedají. Takže jsme se s manželem dohodli, že kdyby to nakonec třeba nešlo, tak se taky svět nezboří, akorát si prostě život budeme žít jako doted. Nebudeme si je ale pořizovat teď hned jenom proto, že se to má, nebo že na to máme věk. Vůbec nemám pocit, že bych se bez dětí v životě nudila. Mám tolik práce i koníčků a přátel, že někdy ani nevím, kam dřív skočit. Navíc jsem učitelka, takže děti znám a vím, co se tak přibližně dá očekávat. Přesto zatím nějak do mého života nepatří. Musela jsem se s tím taky v sobě poprat, protože těm tlakům a přesvědčování okolí a vlivu, který na tebe třeba mají i přátelé, je někdy opravdu těžké odolat“.*

Dobrovolně bezdětní mají různé důvody, které vedou k rozhodnutí nemít nikdy děti. Většina z nich, ale přiznává, že nemají rodičovský pud a ani chuť oddat svůj život dítěti a plně si uvědomují, že rozhodnutí mít dítě, je velký závazek do budoucna respektive na celý život.

5.2.2 Postoj dobrovolně bezdětných k případnému těhotenství

V dnešní době různých antikoncepčních prostředků, které jsou dostupné na našem trhu, je možnost nechtěného početí dítěte spíše výjimkou, ale jsou známé i tyto případy těhotenství. Proto mě zajímalo, co by uživatelé dělali v případě nechtěné těhotenství. Svůj názor na toto téma vyjádřila také 37letá zakladatelka webových stránek, kterých je diskusní fórum součástí: *„Já jsem jen vždy věděla, že dítě nechci a že vím, co bych dělala, kdybych otěhotněla, nicméně když jsem měla podezření, tak to bylo ještě víc jasné. Chtěla jsem se toho co nejrychleji zbavit, nic jiného mi vůbec nepřišlo na mysl. Jenom z představy, že ve mně roste nějaký vetřelec, který by mi pak obrátil život naruby, se mi dělalo ouvej“.*

Podobný názor v diskuzi vyjádřila také Lucka, která si je také jistá, že by si dítě v případě nechtěného těhotenství nenechala: *„Párkrát se mi stalo, že jsem měla pochybnosti, zda*

nejsem těhotná (ikdyž ta pravděpodobnost byla naprosto minimální). Samotnou mě překvapilo, jaké hnusné pocity z toho oproti původní domněnce mám. Pocit vlastního selhání. Strach, zhnusení. Konec vlastní individuality. Konec veškerých plánů a ideálů. Budu se muset zařadit do té šedivé masy upatlaných tupých mamin, které vidím všude kolem sebe. Roste ve mně nějaký vetřelec, který za to sice nemůže, ale už teď ho nenávidím. Atď. atď. Někdo se nedostavil jakýkoli příjemný pocit“.

Uživatelka Tamara se přiznala, že dítě původně vlastně chtěla, ale nedá se říci, že by po něm nějak extra toužila. Ale po zkušenost s těhotenstvím se špatným koncem, již vlastní dítě nechce: *„říkala jsem si že aspoň jedno dítě tedy ano, ale šlo spíš o racionální rozhodnutí. Pak jsem otěhotněla a byly to dva měsíce děsu (minulý rok), nakonec samovolný potrat. Zařekla jsem se, že už nikdy. Já nemám negativní postoj k dětem, ale zároveň mi nic neřikají a s čím mám naprosto problém je mít to dítě v sobě, rodit a to všechno kolem toho“.*

Jedna z žen uvedla, že si dítě po nechtěném otěhotnění nechala. Příspěvek odeslala anonymně a popisuje v něm své těhotenství a vztah dceři. Uvádí, že dceru svým způsobem ráda má, ale péče o něj ji nedělá radost, spíše ji obtěžuje. Pisatelka dokonce uvádí, že jí dítě zkazilo život: *„před 9 měsíci se mi narodila dcera která byla neplanována a mnou nechtěna. Na popud okolí ze vse zvladnem a recem "prece bys nesla na potrat" jsem byla pro a tesla se z toho duvodu, ze jsem najednou byla stredem vesmiru a pro vsechny zajimava-"jak ti je?" ze vsech stran gratulace ale nejsem si jista jestli jsem byla stastna ne jen proto to ze se kazdy zajima ale taky proto ze budu mit prcka. Ze zacatku to bylo dobre, az mi zaclo rust bricho zacala jsem rapidne pribirat, najednou uz jsem svoje bricho zacala "nemit rada", asi i z toho duvodu ze uz jsem nemohla jit na potrat, predtim jsem jeste stale mela moznost volby. Ted uz to bylo jisty ze se dite narodi a to me desilo... Bydlim s babickou a dedou kteri mi moc pomahaji, jak muzou a vicemene se staraji oni. Ja sice zastavam to nejdulezitejsi (stravu-kojim, chozeni k lekarce, na oko jsem ja ta bezva vychovatelka ale jak se zavrou dveře od bytu, soupnu ji babicce a dedovi a já jdu proste za svou zabavou. Nebavi me si s ni hrat, vycerpava me. Pocitam dny kdy prestanu kojit... Dceru rada mam ale nikdy jsem k ni nenasla cestu, nechci byt mama na plny uvazek, necitim k ni ryze maminkovske city...okoli me drzi nad vodou tim ze mi dava nadeji(neni to snad nadeje, snad uz brzo to vyjde) ze az nebudu kojit a mala bude umet chodit a bude jist vsechno ze není problem ji pohlidat pres celou noc a my si s pritelem muzem nekam vyrazit...tak snad..ale ona tu bude uz na furt, i za deset let bude potrebovat peci, mozna za 20 let az se sbali a pujde za svym*

frajerem, zas se mi vrati muj zivot, jenze to uz budu ja stara...takze jsem si vlastne znicila zivot“.

Z diskusního fóra vyplynulo, že většina uživatelék by podstoupila potrat, než aby si dítě nechala. Pouze jedna z respondentek uvedla, že si i přes nechtěné těhotenství dítě nechala. Z názorů dobrovolně bezdětných jednoznačně vyplývá, že když děti nechtějí, tak by si je v případě nechtěného těhotenství nenechali.

5.2.3 Vztah dobrovolně bezdětných k malým dětem a rodičů malých dětí

Dobrovolně bezdětní ve svém soukromí dětskou společnost ve většině případů cíleně nevyhledávají, proto je většina jejich zážitků a názorů na malé děti spjata s rodinou a zkušenostmi se synovci a neteřemi.

Diskutující s přezdívkou Belinova popisuje své pocity z přítomnosti dětí: *„Můj bratr se letos oženil a já se děším už teď toho, až přijdou s tím, že jsou v očekávání a především toho, až k nám začnou jezdit s potomkem (bydlí cca 160 km daleko, tak to snad nebude moc často: zní to drsně, ale Vy mi určitě rozumíte). Asi se vždycky na ten víkend sbalím a někam odjedu, třeba na sraz DB ;-). A na Vánoce poletím k moři. Už teď totiž vím, jaké to bude, musím totiž často "trpět" synovce mého přítele (dost často, když jedeme k jeho rodičům, tak tam jsou), je jim asi 3 a půl a 2 roky, našťásti jsou vnímaví, takže se ke mně nehrnou a nešahají na mě, ale vadí mi, jak jsou všude rozházené věci, hračky, zbytky jídla a všechno je upatlané“.*

Další diskutující, vystupující pod jménem Psipelišek, vadí omlouvání chování dětí, které jí zničily během návštěvy videopřehrávač a jen proto, že vyjádřila nesouhlas s chováním dětí připadala si mezi ostatními jako hysterka: *„Malé děti mojí sestry samy manipulovaly s videem, protože DOMA TO TAK SMĚJÍ DĚLAT, já několikrát říkala ségře, aby je to dělat nenechala, ale její odpověď byla ONI DOMA TAKY MŮŽOU. Samozřejmě to video zničili. Bylo to v době, kdy jsem si jen tak jednoduše nemohla dovolit si říct "tak ho vyhodím a zítra koupím nové", takže mi to bylo hrozně líto. A víte co? Byla jsem za špatnou, že jsem si vůbec dovolila něco říct. Jak sestra, tak její manžel, nechápavě kroutili hlavami a pořád říkali "vždyť jsou to děti ...", jakoby to bylo nějaké zaklínadlo. Z toho ignorantství jsem byla tak zoufalá, že jsem se pak v pokoji rozbrečela. Že děti můžou všechno a já nesmím ani říct*

svůj názor. A tím jsem se v jejich očích pasovala na hysterku :-). Při dalších návštěvách řešili podobné situace už jinak, a to tak, že když něco rozbili, tajně to hned odnesli do popelnice, aby "to ta hysterka nevěděla".

Uživatelka Heduska1 zase popisuje, jak se před rodinnou a sestrou svým způsobem přetváří, aby nepůsobila jako necitlivá, ale dle jejího tvrzení jí to, i přes to, že se účastní pouze společensky nutných rodinných setkání, stojí mnoho přemáhání: „Moje sestra má 20 měsíčního chlapečka. Otěhotněla ve 34 a pravda, z jejího partnera taky nejsem moc odvázaná. Vždycky jsme byly každá naprosto jiná a naprostý porozumění mezi náma nebylo. Když oznámila těhotenství, tak mi slza ukápla, ale proto, že jsem jí moc přála to její štěstí po kterým dávno prahla naprosto upřímně. Časem jsme se v hovorech dostalo i na tetičkování a když už si o to humornou formou řekla, humornou se jí také dostalo odpovědi, že s hlídáním u nás rozhodně nemůže počítat! Párkrát došlo k různým hysterickým výlevům, že jako by byla prašivá, když má dítě..chápu, že je jí na mateřský smutno, ale nestýkaly jsme se nijak hojně předtím, tak proč teď něco hrotit. Ona ví, že děti nemusím, ale asi měla pocit, že se to v rodině změní. Pro mě ano, k horšímu. Návštěvy vykonáváme společensky nutné, nechci být zas tak neomalená, necitlivá, ale stojí to opravdu mnoho sil. Poslední taková návštěva mě i manžela dost odrovnala, co se dělo nebudu popisovat detailně, další dítě na návštěvě a akustické hračky si asi dovedete představit. Občas dám ségře nějakou kačku, ať mladýmu něco koupí, ale fakt to nechci ani vybírat, jde to prostě mimo mě. Většina lidí si myslí, že se nějak "nakazíme" a změníme názor, ale mě už bude 38 a nepozoruju žádnou změnu“.

Diskutující Tamara na rovinu uvádí, že nemá ráda matky dnešních dětí: „Matky mi lezou na nervy, nemám je ráda, bojuju s tím, nechci na nikoho přenášet své negativní postoje, řeči typu smysl života je mít dítě a podobně, tomu se jen směju. Je to složité“.

Naproti názoru Tamary je Raduna-raduna, která otevřeně přiznává, i přes to že je dobrovolně bezdětná, že děti jí nevadí: „Mě děti nevadí všeobecně vůbec, hlavně od věku, kdy se s nima dá verbálně komunikovat. Jsou někdy i celkem zábavné“.

5.2.4 Co si podle dobrovolně bezdětných myslí jejich okolí a společnost o jejich rozhodnutí nemít nikdy děti

Dobrovolně bezdětní se často setkávají s nepochopením ohledně svého rozhodnutí nemít děti. Společností je často prezentováno, že děti jsou smyslem života. Dobrovolně bezdětní často pocítují největší nátlak na to pořídit si dítě ze svého nejbližšího okolí, od rodičů a sourozenců. Uživatelka Psipelisek uvedla, že ji dokonce okolí donutilo přemýšlet, že by se měla jít léčit, když má takovéto názory na děti a považovali její rozhodnutí za katastrofu: *„Když jsem překročila třicítku, všichni začali: kdy už vy? kdy budou děti? proč nechceš děti? měla bys mít děti! aby pak nebylo pozdě! děti jsou smysl života! kdo se o tebe ve stáří postará???? chceš být na stará kolena sama???? podívej na synovce, ten se bude o maminku starat!!! děti chceme přece proto, abychom předávali geny!!! A když to nešlo u mě, což přišlo například mé sestře neuvěřitelné, tak to zkoušeli přes mého manžela (ohromně nám to pomohlo ...): tak už jsi jí přesvědčil, abyste měli děti???? Moje vlastní sestry!!! Krev mé krve a taková kudla do zad. Každý rok to zkoušely, stále více udivené tím, že jsem ještě "nepřišla k rozumu". Považují to za katastrofu. Takže někdo má to štěstí, že ho okolí bere takového jaký je, neplatí to ale vždy. A proč jsem začala diskutovat já? Abych se z toho nezbláznila. Už jsem se pomalu nechávala od okolí přesvědčit, že jsem špatná, že nikdo jiný takhle neuvažuje, jenom já, a že bych se měla léčit. A to nemyslím obrazně. Je moc dobře, že to můžeme mezi sebou na internetu probírat. Kdyby byla společnost tolerantní, asi bychom to neměli (-ly) zapotřebí“.*

Uživatelka Natalie-natalie uvádí, že svůj postoj k dětem a dobrovolné bezdětnosti veřejně moc neprezentuje, protože zná reakce na dobrovolnou bezdětnost z různých internetových diskuzí a diskuzí pod články věnovaných dobrovolně bezdětným: *„V reálném životě o těchto svých názorech raději moc nemluví, bojím se, že by mě lidé odsoudili. Vlastně to o mně ví jen pár nejbližších lidí. Ale stačí si otevřít téměř jakoukoliv internetovou diskusi na toto téma a narazíme na spoustu nenávistných příspěvků proti dobrovolně bezdětným“.*

Diskutující Jana napsala, že má štěstí na své okolí, protože její okolí její názor respektuje a v pracovním prostředí nemá k jejímu rozhodnutí nikdo připomínky, za co možná může i její pracovní pozice: *„Moje "stálé" okolí, známí a skuteční kamarádi už to berou jako samozřejmost a respektují moje názory. V práci mám naštěstí jen jednu kolegyni a jsem její nadřízená, takže i když si o mě určitě myslí, že bych dítě mít měla, raději se nevyjadřuje*

(přestože ona dítě chce, ale nemá...ještě se nenašel živitel...) a na úřadě pod který spadám převládá názor, že my bezdětné třicátnice jsme už pohodlné a líné mít děti“.

Podle uživatelky Lady-shary není česká společnost moc tolerantní a bezdětnou často považují za ženu neschopnou najít si vlastního partnera: „Z vlastní zkušenosti můžu říct, že česká společnost k tomuhle moc tolerantní není. Vadí mi taky někteří lidé, kteří na svobodnou bezdětnou ženskou pohlížejí jako na chuděru, která není schopna si najít chlapa. To je taky častý názor. Na druhou stranu si říkám, jestli to vlastně není závist..jsem svobodná, mohu si dělat co chci..mám peníze jen pro sebe a užívám si je...a to se tady u nás taky asi moc nenosí“.

5.2.5 Interpretace a analýza dat získaných prostřednictvím obsahové analýzy

V obsahové analýze jsou zahrnuty různé názory jednotlivých diskutujících a z toho pramení také různé důvody, které vedly k rozhodnutí nemít nikdy děti. V obsahové analýze jsou použity pouze názory dobrovolně bezdětných žen, jelikož na diskusním fóru bylo zastoupení mužů velmi malé. Respondentky často poukazují na to, že se v mnoha případech otázkou zda dítě mít či nikoliv ani nezabývaly, že odmalička po dětech netoužily a ani se ve většině případů nezabývali. Některé z diskutujících žen uvedly, že v minulosti o početí dítěte uvažovaly, ale z důvodu nemoci či životního stylu se nakonec rozhodly, že zůstanou bezdětnými. Některé z diskutujících ale úplně nevyloučily možnost, že v budoucnu dítě mít budou – ovšem jak samy uvádí, mít dítě, není to pro ně v životě to nejdůležitější.

Co se týká postoje dobrovolně bezdětných k případnému těhotenství, je jasné, že většina z respondentek by si dítě nenechala a podstoupila by potrat. Ale záměrně byla do analýzy zahrnuta i zpověď jedné z respondentek, která dítě nechtěla, ale když zjistila, že je těhotná, tak si pod tlakem okolí dítě nechala a v současnosti, přestože je její dceři 9 měsíců, stále si k ní nenašla mateřský vztah a až jakoby zpětně jí dochází, že dítě tu s ní bude už navždy a bude se o něj muset starat třeba 20 let a už nikdy nebude tak svobodná jako byla. Respondentka dokonce uvedla, že si pořízením dítěte vlastně zničila život.

Ve vztahu k malým dětem a rodičům malých dětí většina z diskutujících uvedla, že je společnost dětí obtěžuje a dokonce jim vadí. Některé z respondentek se dokonce přestaly stýkat, nebo značně omezily kontakt s vlastní rodinou, a to i v případě, že se dítě narodilo

např. vlastní sestře. Jedna z respondentek uvedla, že jí děti nevadí, jakmile dorostou do věku, kdy se s nimi dá již domluvit.

O rozhodnutí dobrovolně bezdětných nemít nikdy děti většinou okolí respondentek ví. Ale jak uvádí, je obtížné neustále vysvětlovat důvody, proč se tak rozhodly a své rozhodnutí obhajovat. Z příspěvku v diskuzi je patrné, že jak většina společnosti, tak nejbližší rodina dobrovolně bezdětných, má potřebu jejich rozhodnutí nemít nikdy řešit a přesvědčovat je o opaku a nutnosti dítě mít, protože je to obvyklá společenská norma.

5.3 Vyhodnocení výsledků rozhovoru

Rozhovor s dobrovolně bezdětnou respondentkou byl uskutečněný dne 12. dubna 2011. Celý rozhovor je doslovně přepsán v příloze diplomové práce.

Respondentka je dobrovolně bezdětná 30letá žena, která má vysokoškolské vzdělání. Je vdaná, její manžel má 36 let.

5.3.1 Důvod dobrovolné bezdětnosti

Respondentka uvedla, že k rozhodnutí nemít nikdy děti dospěla ve věku okolo 20 let, když byla pracovně jako Au-pair ve Velké Británii, kde se celodenně věnovala malým dětem a měla možnost být součástí rodinného života a poznat jak fungují rodiny s dětmi. Na základě této zkušenosti se rozhodla, že vlastní děti mít nechce. Respondentka uvedla, že má ráda svou volnost a to, že nemusí přizpůsobovat svůj život dítěti.

5.3.2 Postoj k případnému těhotenství

Respondentka uvedla, že by se v případě nechtěného těhotenství velmi dlouho rozmýšlela, jestli si dítě nechá. Ale přes to doufá, že tahle situace nenastane, protože když děti nechce, tak dělá vše proto, aby je neměla. Jak by se rozhodla, nakonec neuvedla, ale nevyloučila možnost, že by si dítě nechala.

5.3.3 Vztah k malým dětem a rodičů malých dětí

Vztah k dětem má respondentka vesměs kladný. Pracuje v dětském domově, takže je dětmi v denním kontaktu. Má svou práci ráda. Dále uvedla, že manžel má dvě děti z předešlého manželství a každých čtrnáct dní je mají na víkend na starost. Respondentka ale uvedla, že ve volném čase společnost dětí příliš nevyhledává. Dovolené nebo návštěvy restaurace, má

raději klid a prostředí bez dětí, protože tyto situace bere jako možnost relaxace a odpočinku.

5.3.4 Co si myslí okolí a společnost o rozhodnutí nemít nikdy děti

Respondentka uvedla, že o jejím rozhodnutí nemít nikdy děti ví celé její okolí. Respondentka neuvedla žádné vyloženě negativní názory na její rozhodnutí, pouze její rodiče měli nějakou dobu tendenci řešit její rozhodnutí, ale v současnosti jsou s jejím postojem k rodičovství smíření.

5.3.5 Interpretace a analýza dat získaných prostřednictvím rozhovoru

Z rozhovoru s dobrovolně bezdětnou respondentkou vyplynulo, že vyrůstala v kompletní rodině a se svým dětstvím je spokojená. Je v obvyklém reprodukčním věku a je vdaná. Její rozhodnutí nemít nikdy děti vyplynulo ze zkušeností s dětmi, které získala během práce jako Au-pair v zahraničí, kde měla možnost pracovat s dětmi a vyzkoušet si, co život s malými dětmi obnáší.

Z rozhovoru nevyplýval jednoznačný názor na to, jak by respondentka řešila své případné těhotenství. Sama uvedla, že se tím, že by tato skutečnost nastala, se nijak nezabývala, jelikož dělá vše pro to, aby své případné těhotenství vůbec řešit nemusela.

Je zajímavé, že vztah respondentky k dětem je kladný a že ve společnosti dětí pracuje a je s nimi v každodenním kontaktu. Dokonce i v domácím prostředí je ve společnosti dětí, když se co 14 dní a o prázdninách starají o dvě děti z manželova prvního manželství. Ale na druhou stranu uvedla, že pokud jde s manželem na večeri nebo je na dovolené, tak kontakt s dětmi nevyhledává a má raději klid.

Respondentka uvedla, že její okolí o jejím rozhodnutí nemít děti ví a že se také zpočátku setkala s nátlakem nejbližšího okolí, aby svůj názor přehodnotila.

5.4 Shrnutí výsledků výzkumu

Shrnutí výsledků výzkumu je zaměřeno na vyhodnocení odpovědí na výzkumné otázky, které byly kladeny v kapitole 4.1. Odpovědi na výzkumné otázky jsou shrnuty na základě výsledků vyplývajících z výše uvedených výzkumných metod, které byly v praktické části použity.

1. Z jakého důvodu se dobrovolně bezdětní rozhodli nemít nikdy děti?

Z výše provedeného výzkumu vyplývá, že k rozhodnutí dobrovolně bezdětných nemít nikdy děti vedly dobrovolně bezdětné různé důvody. Nelze prokázat, že by za rozhodnutím nemít nikdy děti stála pouze touha po kariéře, finanční nezávislosti nebo špatné zkušenosti z dětství, i když i tyto důvody stály u dobrovolně bezdětných za jejich rozhodnutím. Z výzkumu je patrné, že převážná většina dobrovolně bezdětných vyrůstala v úplných rodinách, měli sourozence, se svým dětstvím jsou spokojeni a mají dobré vztahy s rodiči. Dle dotazníkového šetření se pro dobrovolnou bezdětnost respondenti rozhodli v 59,54 % již ve věku do 20 let a 25,19% se rozhodli ve věku od 21 do 25 let. Dle těchto výsledků je patrné, že se dobrovolně bezdětní rozhodli, nemít nikdy děti, ještě před začátkem vlastní kariéry. Podrobné důvody z dotazníkového šetření, které vedly dobrovolně bezdětné k rozhodnutí nemít nikdy děti, jsou uvedeny v příloze P2. Z většiny odpovědí, ale vyplývá, že většina dobrovolně bezdětných děti nechce, protože v rodičovství nevidí žádné výhody a argumentují pouze nevýhodami, které rodičovství přináší. Mimo jiné je to konec vlastní svobody, nárůst zodpovědnosti, vyšší finanční nároky na chod domácnosti, u žen je to přerušování kariéry a postavení mimo obor na dobu mateřské a rodičovské dovolené. Někteří respondenti uvedli, že nepocítují absolutně žádný rodičovský pud či instinkt a že o tom, že budou mít děti, vůbec neuvažovali.

2. Jak by se dobrovolně bezdětní postavili k případnému těhotenství (svému, příp. své partnerky)?

Z provedeného výzkumu jasně vyplynulo, že většina respondentů by těhotenství přerušili potratem. V dotazníkovém šetření tuto možnost uvedlo celých 66, 67% respondentů. Odpovědi z diskusního fóra, které bylo předmětem obsahové analýzy, vyplynuly stejné výsledky. Většina dobrovolně bezdětných by podstoupila potrat. Pouze jedna z diskutujících uvedla, že si dítě nechala a nyní, když je její dceři necelý rok má pocit jakoby si zkazila život.

3. Jaký je vztah dobrovolně bezdětných k malým dětem a k rodičům malých dětí?

Dobrovolně bezdětní v dotazníkovém průzkumu většinou uvedli, že mají negativní popř. neutrální vztah k dětem. Jak vyplynulo z obsahové analýzy, tak několika dobrovolně bezdětným jejich negativní vztah k dětem narušil po narození dítěte vztahy v rodině (když

se například sestře narodilo dítě) nebo vztahy s kamarádkami. Dobrovolně bezdětní také poukazují na to, že rodiče malých dětí vnímají své děti jako hlavní náplň života a je velmi těžké s nimi dlouhodobě komunikovat na jiná témata, proto se raději většina dobrovolně bezdětných společností malých dětí i jejich rodičům vyhýbá.

4. Co si dle dobrovolně bezdětných myslí většinová společnost o jejich rozhodnutí nemít nikdy děti?

Volba nemít nikdy děti je podle dobrovolně bezdětných ve společnosti vnímána spíše záporně. D výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že na dobrovolnou bezdětnost převládá spíše záporný názor dle 51,91% respondentů, zcela záporný dle 9,16% respondentů a jako neutrální jej uvedlo 29,77% respondentů. Z obsahové analýzy vyplynulo, že většinová společnost považuje za normální, aby žena v plodném věku porodila dítě a lidé, kteří veřejně prohlásí, že děti nechtějí z vlastního rozhodnutí, jsou společností odsuzováni. Na tuto skutečnost poukázaly také diskutující na diskusním fóru a velmi je ranilo, že se vlastní rodina snažila s nimi manipulovat, aby změnili svůj názor a nerespektovali jej.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce s názvem „Fenomén dobrovolné bezdětnosti v České republice“ bylo objasnit pojem dobrovolná bezdětnost, zjistit důvody, které vedly dobrovolně bezdětné k jejich rozhodnutí nemít nikdy děti, postoj dobrovolně bezdětných k neplánovanému těhotenství, vztah dobrovolně bezdětných k malým dětem a rodičům malých dětí a také zjistit co si podle dobrovolně bezdětných myslí okolí a společnost o jejich rozhodnutí nemít nikdy děti.

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že nelze obecně klasifikovat důvody dobrovolně bezdětných, které je vedly k rozhodnutí nemít nikdy děti. Důvody každého z dobrovolně bezdětných jsou u každého jedince velmi individuální, u některých se jedná o upřednostnění kariéry, nepříznivý zdravotní stav, nedostatek financí, absenci mateřského či otcovské pu du nebo o záporný vztah k dětem.

Co se týká postoje dobrovolně bezdětných k případnému nechtěnému těhotenství, z výzkumu jasně vyplynulo, že převážná většina respondentů by nechtěné těhotenství ukončila interrupcí. Menšina dobrotě bezdětných by si dítě ponechala.

Mezi dobrovolně bezdětnými se vyskytují jedinci s kladným vztahem k dětem, ale převažují jedinci se záporným vztahem jak k dětem, tak k rodičům malých dětí. Někteří z respondentů dokonce omezili styky se svými kamarády či rodinnými příslušníky poté co se stali rodiči, protože se v blízkosti dětí necítí příjemně.

Z výzkumu jednoznačně vyplynulo, že okolí jak okolí dobrovolně bezdětných, tak většina společnosti nemá kladný názor na jejich rozhodnutí nemít nikdy děti, protože mít děti je přirozené.

Vzhledem k tomu, že dobrovolně bezdětní jsou ve veřejných médiích prezentováni vesměs negativně, si myslím, že tento výzkum alespoň trochu pomohl přiblížit veřejnosti názory a postoje dobrovolně bezdětných ve vztahu k dětem a rodičům malých dětí, nechtěnému těhotenství a co se týká důvodů vedoucích k rozhodnutí nemít nikdy děti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2002.
- [2] DOSEDLOVÁ, J., FIALOVÁ, L., KEBZA, V., SLOVÁČKOVÁ, Z. *Předpoklady zdraví a životní spokojenosti*. Brno: MSD, 2008. ISBN 978-80-7392-010-4.
- [3] DUFFKOVÁ, J., URBAN, L., DUBSKÝ, J. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-123-6.
- [4] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 9788037151850.
- [5] HAMPLOVÁ, D., ŠALAMOUNOVÁ, P., ŠAMANOVÁ, G. *Životní cyklus. Sociologické a demografické perspektivy*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-082-6.
- [6] HAŠKOVÁ, H. *Fenomén bezdětnosti*. Praha: SLON, 2009. ISBN 978-80-7419-020-9.
- [7] HAŠKOVÁ, H. (ed.), ŠALAMOUNOVÁ, P., VÍZNEROVÁ, H., ZAMYKALOVÁ, L. *Fenomén bezdětnosti v sociologické a demografické perspektivě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006.
- [8] CHALOUPKOVÁ, J., ŠALAMOUNOVÁ, P. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2004.
- [9] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: GRADA, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [10] MAŇÁK, J., ŠVEC Š., ŠVEC V. *Slovník pedagogické metodologie*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 2005. ISBN 80-7315-102-2.
- [11] MARVASTI, A. B. *Qualitative research in sociology: an introduction*. London: SAGE Publications, 2004.
- [12] MAŘÍKOVÁ, H., et al. *Proměny současné české rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-93-1.
- [13] MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: SLON. 1997. ISBN 80-85850-24-9.
- [14] MERTENS, D. M. *Research Methods in Education and Psychology. Integrating Diversity with Quantitative & Qualitative Approaches*. Thousand Oaks: Sage, 1998.

- [15] MOŽNÝ, I. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1.
- [16] MOŽNÝ, I. *Moderní rodina*. Brno: Blok, 1990. 184 s. ISBN 80-7029-018-8.
- [17] MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-86429-58-X.
- [18] MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: SLON, 2002. ISBN 80-86429-05-9.
- [19] RABUŠIC, L. *Kde ty všechny děti jsou? Porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: SLON, 2001. ISBN 80-86429-01-6.
- [20] RABUŠIC, L. *Polemicky k současným změnám charakteru reprodukce v ČR (sociologická perspektiva v demografii)*. Praha: Pedo, 1997. ISSN 0011-8265.
- [21] *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996.

Internetové zdroje:

- [22] HAŠKOVÁ, H. *Přirozenost a normalita rodičovství aneb jak se volí bezdětnost*. [online]. 2010. [2011-28-03]. Dostupný z WWW: <http://www.socioweb.cz/upl/editorial/download/184_SOCIOWEB_11_2010.pdf>.
- [23] PALONCYOVÁ, J. *Změny české rodiny: Mladá generace a demografický vývoj (1. část závěrečné zprávy z výzkumu „Rodina 2001“)*. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí [online]. 2003. [cit. 2011-03-04]. Dostupný z WWW: <<http://samba.fsv.cuni.cz/~kotrusov/Socialni%20politika%20jako%20spol.praxe/Seminare/Seminar%204/Text%202%20Paloncyova%20Zmeny%20ceske%20rodiny.pdf>>.
- [24] Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. *Národní zpráva o rodině (1. část závěrečné práce z výzkumu „Rodina 2001“)*. [online]. 2004. [cit. 2011-28-03]. Dostupný z WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/900/zprava_zkr.pdf>.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Pohlaví respondentů

Graf č. 2: Věk respondentů

Graf č. 3: Současný partnerský vztah, ve kterém se respondenti nacházejí

Graf č. 4: Domácnost, ve které respondenti žijí

Graf č. 5: Lokalita, ve které respondenti žijí

Graf č. 6: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Graf č. 7: V jaké rodině respondenti vyrůstali

Graf č. 8: Počet sourozenců respondentů

Graf č. 9: Spokojenost respondentů se svým dětstvím

Graf č. 10: Vztah respondentů k matce

Graf č. 11: Vztah respondentů k otci

Graf č. 12: Vztah respondentů k malým dětem

Graf č. 13: Obtěžuje respondenty pozornost malých dětí (např. povídání s dětmi, hraní s dětmi)

Graf č. 14: Jak jsou respondenti tolerantní k rodičům s malými dětmi (např. v restauraci, na dovolené)

Graf č. 15: Jak by respondentky (ženy) řešily případné těhotenství

Graf č. 16: V kolika letech se respondenti rozhodli nemít nikdy děti

Graf č. 17: Myslí si dotazovaní, že je jejich rozhodnutí nemít děti je trvalé a neměnné?

Graf č. 18: Na základě jakého důvodu se respondenti rozhodli nemít děti?

Graf č. 19: Je okolí respondentů seznámeno s jejich rozhodnutím, být dobrovolně bezdětnými?

Graf č. 20: Jaký je podle respondentů názor většiny lidí na lidi, kteří se rozhodnou být dobrovolně bezdětnými

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Podíl bezdětných žen na celkovém počtu žen dle věku v ČR v letech 1950 – 2001. Údaje uvedeny v procentech (Sčítání lidu, domů a bytů, Juříčková, 2005 in Hašková, 2009, s. 15)

Tabulka č. 2: Pohlaví respondentů

Tabulka č. 3: Věk respondentů

Tabulka č. 4: Současný partnerský vztah, ve kterém se respondenti nacházejí

Tabulka č. 5: Domácnost, ve které respondenti žijí

Tabulka č. 6: Lokalita, ve které respondenti žijí

Tabulka č. 7: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

Tabulka č. 8: V jaké rodině respondenti vyrůstali

Tabulka č. 9: Počet sourozenců respondentů

Tabulka č. 10: Spokojenost respondentů se svým dětstvím

Tabulka č. 11: Vztah respondentů k matce

Tabulka č. 12: Vztah respondentů k otci

Tabulka č. 13: Vztah respondentů k malým dětem

Tabulka č. 14: Obtěžuje respondenty pozornost malých dětí (např. povídání s dětmi, hraní s dětmi)

Tabulka č. 15: Jak jsou respondenti tolerantní k rodičům s malými dětmi (např. v restauraci, na dovolené)

Tabulka č. 16: Jak by respondentky (ženy) řešily případné těhotenství

Tabulka č. 17: V kolika letech se respondenti rozhodli nemít nikdy děti

Tabulka č. 18: Myslí si dotazovaní, že je jejich rozhodnutí nemít děti je trvalé a neměnné?

Tabulka č. 19: Na základě jakého důvodu se respondenti rozhodli nemít děti?

Tabulka č. 20: Je okolí respondentů seznámeno s jejich rozhodnutím, být dobrovolně bezdětnými?

Tabulka č. 21: Jaký je podle respondentů názor většiny lidí na lidi, kteří se rozhodnou být dobrovolně bezdětnými

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Typy bezdětných strukturované dle (ne)dobrovolnosti bezdětnosti z pohledu bezdětné/ho (Hašková 2006, s. 13)

Obrázek č. 2: Typy bezdětných strukturované dle partnerství (Hašková 2006, s. 14)

SEZNAM PŘÍLOH

P I Dotazník

P II Odpovědi respondentů na otázku číslo 18

P III Rozhovor

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, oboru sociální pedagogika. Píši diplomovou práci na téma „Fenomén dobrovolně bezdětných v České republice“. Ve své práci se zaměřuji na zjištění, co Vás vedlo k rozhodnutí nemít děti a kdy jste se takto rozhodli. Dále bych ráda zjistila, jaký je postoj dobrovolně bezdětných vůči současným matkám, otcům a jejich dětem a jak na Vaše rozhodnutí reagovalo Vaše okolí. Dovoluji si Vás proto touto cestou oslovit a požádat o vyplnění dotazníku. Dotazník je zcela anonymní a získaná data budou použita výhradně pro výše uvedenou diplomovou práci.

Předem vám děkuji za Váš čas i ochotu, kterou vyplnění dotazníku věnujete.

Bc. Veronika Místecká

DOTAZNÍK

Tento dotazník je určen výhradně pro dobrovolně bezdětné ženy a muže!

I. Demografické otázky

1. Jakého jste pohlaví?
  - a) muž
  - b) žena

2. Kolik je Vám let?
  - a) 15 - 20 let
  - b) 21 - 25 let
  - c) 26 - 30 let
  - d) 31 - 35 let
  - e) 36 - 45 let
  - f) 46 let a více

3. V jakém partnerském vztahu v současnosti žijete?
  - a) s manželem/manželkou

- b) s dlouhodobým partnerem/partnerkou
  - c) v novém vztahu s partnerem/partnerkou
  - d) jsem bez partnera/partnerky
4. V současnosti žijete v domácnosti
- a) s manželem/manželkou
  - b) s partnerem/partnerkou
  - c) s rodiči
  - d) s přáteli
  - e) sám/sama
5. V současnosti žijete ve městě/obci
- a) do 20 000 obyvatel
  - b) 20 001 - 50 000 obyvatel
  - c) 51 001 - 100 000 obyvatel
  - d) 101 001 - 400 000 obyvatel
  - e) Více než 400 000 obyvatel
6. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- a) základní
  - b) středoškolské bez maturity
  - c) středoškolské s maturitou
  - d) vyšší odborné
  - e) vysokoškolské

II. Otázky zaměřené na rodinu

7. Vyrůstal(a) jste v rodině
- a) s oběma rodiči (rodiče sezdáni)
  - b) s oběma rodiči (rodiče nesezdáni)
  - c) pouze s matkou
  - d) pouze s otcem
  - e) s matkou a nevlastním otcem
  - f) s otcem a nevlastní matkou
  - g) jiné (např. péče jiné rodiny)
8. Kolik jste měl(a) sourozenců?
- a) žádného, jsem jedináček
  - b) jednoho
  - c) dva
  - d) tři
  - e) čtyři a více

9. Jak jste spokojen(a) se svým dětstvím?

- a) velmi spokojen(a)
- b) spokojen(a)
- c) nevím
- d) nespokojen(a)
- e) velmi nespokojen(a)

10. Jak hodnotíte svůj vztah s matkou?

- a) výborný
- b) chvalitebný
- c) dobrý
- d) dostatečný
- e) nedostatečný

11. Jak hodnotíte svůj vztah s otcem?

- a) výborný
- b) chvalitebný
- c) dobrý
- d) dostatečný
- e) nedostatečný

III. Otázky zaměřené na vztah k dětem

12. Jaký je Váš vztah k malým dětem?

- a) zcela kladný
- b) spíše kladný
- c) neutrální
- d) spíše záporný
- e) zcela záporný

13. Obtěžuje Vás pozornost malých dětí a pobyt s nimi? (např. povídání s dětmi, hraní s dětmi)

- a) zcela jistě ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) zcela jistě ne

14. Jste tolerantní vůči rodičům s malými dětmi? (např. v restauraci, na dovolené, na koncertě)

- a) zcela jistě ano
- b) spíše ano
- c) nevím

- d) spíše ne
- e) zcela jistě ne

15. V případě, že jste žena, jak byste řešila případné těhotenství?

- a) potratem
- b) dítě bych dala po porodu k adopci
- c) dítě bych po narození svěřila do péče blízké osoby (např. rodičům)
- d) dítě bych si nechala a vychovala jej

IV. Otázky k dobrovolné bezdětnosti

16. V kolika letech jste se rozhodl(a) nemít dítě?

- a) do 20 let
- b) 21- 25 let
- c) 26 - 30 let
- d) 31 - 35 let
- e) 36 - 40 let
- f) 41 let a více

17. Myslíte si, že Vaše rozhodnutí nemít nikdy děti je trvalé a neměnné?

- a) zcela jistě ano
- b) spíše ano
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) zcela jistě ne

18. Na základě jakého důvodu jste rozhodl/rozhodla nemít děti? (popište stručně vlastními slovy)

V. Otázky zaměřené na reakci okolí

19. Ví Vaše okolí o Vašem rozhodnutí nemít nikdy děti?

- a) ano, ví to všichni
- b) ne, ví to pouze partner/partnerka
- c) ne, ví to pouze přátelé
- d) ne, ví to pouze spolupracovníci
- e) ne, ví to pouze blízká rodina (rodiče, sourozenci, partner)
- f) ne, neví to nikdo

20. Jaký je podle Vás názor většiny lidí na lidi, kteří se rozhodnou být dobrovolně bezdětnými?

- a) zcela kladný
- b) spíše kladný

- c) neutrální
- d) spíše záporný
- e) zcela záporný

PŘÍLOHA P II: ODPOVĚDI RESPONDENTŮ NA OTÁZKU Č. 18

1. „potřeba VOLNOSTI, SVOBODY, NECHUŤ komukoliv PODŘIZOVAT svůj život- touha po KLIDNÉM a TICHÉM domově bez rušivých elementů- upřednostnění svého OSOBNÍHO ROZVOJE před rozvojem někoho jiného na můj úkor- vzhledem k flexibilitě mé práce a výši mého platu mám možnost značnou část roku strávit spolu s manželem a mou matkou CESTOVÁNÍM - chci toho za svůj život vidět co nejvíce, chci se nerušeně věnovat svému manželovi, své matce, svým zájmům (cestování, četba sci-fi, fotografování, šachy, šerm, střelba, divadlo) - přiči se mi absolutní závislost kohokoliv na mé osobě, nelíbí se mi představa, že pořízení dítěte změní život trvale, již není cesty zpět, je to na doživotí- odpor k těhotenství a porodu (možné trvalé zdravotní následky porodu - fyzické i psychické) - absence rodičovských pudů- nesnáším dětský pláč - vyvolává ve mně prudký odpor a vztek, obecně nesnáším malé děti, starší, se kterými je již možný normální dialog, už snesu (ovšem ne natolik, abych se např. pokoušela o adopci či pěstounskou péči)- nemám potřebu někomu předávat své zkušenosti- nechť přerušovat svoji kariéru, ztížit své pracovní uplatnění (nestudovala jsem 3 vysoké školy a nenaučila se 8 světových jazyků, abych měnila plínky a šišlala na ječící dítě)“
2. „absence mateřského pudu“
3. „Absence mateřských pudů.“
4. „bojím se výchovy a vlivu zkažené společnosti na dítě“
5. „Celková nechť rodič a muset zůstat s dítětem. Představa vlastního dítěte je stejná, jako představa dlouhodobého vězení, o zákonné odpovědnosti za toho tvora nemluvě. Ovšem v případě potřeby postarat se např. o neteř a synovce není problém (samozřejmě bych se jich ujala), jen ať mne nikdo nenutí plodit vlastní. Od malinka jsem si uměla představit, že bych byla babička, ale představa být matkou byla vždycky stejně vzdálená, jako představa vlastního života na Jupiteru, tj. asi by to nějak šlo, ale s velkým sebezapřením a nelibostí.“
6. „celkově strach z těhotenství, strach, že dítě nevychovám dobře, strach, že ho nepřijmu (nemám totiž ráda děti), také nebudu mít čas a pochybuju, že si najdu partnera“
7. „celoživotní zodpovědnost na kterou nejsem připravená. maniodepresivita, stav naší společnosti“
8. „částečná neplodnost, partner který také po dítěti netouží. „
9. „dlouhé a náročné studium bez možnosti dostatečných finančních prostředků na dítě“
10. „Dnešní doba je natolik zlá, že nemám potřebu do ní přivádět potomky. „
11. „Doživotní starpsti, ohledy, konec svobody.“
12. „Důvodů je spousta (zdravotní stav, manžel ho též nechce, genetika, zážitky z dětství...), ale podstata je asi ta, že po mateřství vůbec netoužím. Nevím zda jsem to o sobě napsala výstižně, velmi těžko se to popisuje.“
13. „Ekonomicky“
14. „filosofické důvody“
15. „finance“
16. „finance“
17. „finanční situace, strach ze to nezvladnu“
18. „finančně náročné“
19. „finanční důvody, nechci dětem obětovat svůj život“
20. „Globálně: Před katastrofickým zánikem úpadkové civilizace není moudré plodit děti. Lokálně: V našem Tunelstánu je rodičovství ekonomicky zcela nevýhodné.“

Zejména, když současná vláda korupce a deforem naši ekonomiku bezostyšně likviduje. Personálně: Nemám čas ani prostředky zakládat a živit rodinu.“

21. „Hlavní důvod: prostě tam chybí to chtění.“
22. „Hypotéka, kariéra, partnerská nejistota“
23. "Nikdy jsem neviděla jediný důvod, proč bych měla. A vlastně mě to nikdy ani ne-
napadlo."
24. „je to prilis omezujici zavazek a k detem nemam vztah“
25. „Je to ve mně zakódované celý život. Nemám k nim vztah a mít je by mi zničilo ce-
lý život.“
26. „Jediným důvodem proč nechci mít děti je to, že nemám touhu je mít.“
27. „Jeich přítomnost mě obtěžuje, snížení životní úrovně, strach o zaměstnání“
28. „Jsem gay a dva muži obvykle děti nemají.“
29. „K dětem mám chladný vztah (děti mi nic neříkají), vzhledem k cestování (za kari-
érou i za poznáním) bych na děti neměl čas zůstávám nezávislý (nejen finančně),
přelidněnost planety, ekologické důsledky, bylo by sobecké přivést dítě do světa, ve
kterém má nejistou budoucnost, zbytečné hádky s partnerkou kvůli dětem (podle
mne právě děti jsou škůdci vztahu, nikoliv manželství), zdravotní problé-
my, negativní změny partnerky těhotenstvím počínaje, sexuální život, mohu se plně
věnovat práci, partnerce, koníčkům, atd.“
30. „Kariéra“
31. „Kariéra“
32. „Kariéra“
33. „Kariéra“
34. „kariéra, cestování“
35. „Kariéra.“
36. „Klid a soukromí“
37. „Kvůli kariéře“
38. „Kvůli nemoci.“
39. „Lidské rozmnožování je velice neestetické a nebezpečné, tedy pro ženy. Dítě by
pro mě znamenalo 9 měsíců nevolností a nechat se osahávat od doktorů, aby pak
přišla agónie při vystavování na kusy se trhajícími rodidel polovině nemocnice
(plus parta mediků na exkurzi, jak už to tak bývá). Po tomto nádherném zážitku
zrození by následovaly trvalé následky (a alespoň nějaké má každá žena- inkonti-
nence, hemoroidy, strie, nadváha, problémy v sexu, ...) a jako bonus by mi po tom
všem zůstalo dítě - tedy někdo, o koho se budu muset dlouhodobě starat a komu
budu muset obětovat svůj život. Navíc nechci vědět, co bych z něho vychovala a
také se děším, že by dítě bylo po mně (mám k sobě negativní vztah). Dětem navíc
moc nerozumím, nechápu je, přijdou mi spíše zlé než roztomilé, ale už jsem potkala
i pár takových, které byly poměrně sympatické, přesto si neumím představit strávit
s někým takovým více času (natož všechen). Celkově nevěřím, že by život s dítě-
tem byl lepší než bez něj, vidím kolem sebe, že člověku to podstatně více bere než
dává. Navíc jsem samotář a před dítětem (alespoň po dobu, kdy by bylo malé) bych
se těžko někam zavřela. Ačkoli z velké a harmonické rodiny, nejsem rodinný typ.
Je to pro mě zkrátka po všech stránkách nevýhodné a neláká mě to, navíc bych byla
mizerná matka (myslím, že bych byla schopna dítě nenávidět už za to, co mi způ-
sobilo při těhotenství a porodu). Přesto toto všechno si vážím dobrých a zodpověd-
ných rodičů a částečně i obdivuji ženy, které do toho všeho přes všechna rizika
jdou kvůli tak nejistému výsledku (nemocné, mrtvé či nevyvedené dítě, výchova
bez otce apod.), trochu mi to připomíná adrenalinový sport :-)"

40. „Mám dědičné zdravotní problémy, které by ohrozili jak mě tak dítě. Nikdy jsem k dětem netíhla a nemám mateřský cit. Nejsm rodinný typ.“
41. „Mít děti nepovažuji za povinnost a samozřejmost ale za svobodnou volbu. Ačkoli mi společnost dětí nevdá, netoužím po tom mít vlastní. Odpuzuje mě, jak drastickým zásahem do těla a zdraví ženy je těhotenství a porod. Také mi vyhovuje spíše prostý, skromný, nekonzumní způsob života - v rámci možností. To s dítětem není možné, protože je spojeno s neustálým kolotočem nakupování, utrácení... také mi to připadá jako příliš velká zodpovědnost v dnešní době finanční nejistoty: pokud bych já a/nebo partner přišla o zaměstnání a měla finanční problémy, lépe se s takovou situací vyrovnává, když nejsem zodpovědná ještě za další osobu, která je na mě závislá.“
42. „Mít dítě mi nic nerika.“
43. „Moje vnitřní přirozenost. Veděla jsem to o sobě již od konce dětství, že chuť na mít děti, v porovnání s jinými vrstevnicemi, u mne nikdy nebyla. Citím se šťastná, že jsem se takto narodila a nemám žádné biologické hodiny a nutkání se množit.“
44. „Na základě mého vnitřního pocitu.“
45. „na základě nevhodných životních podmínek“
46. „Naprostý nezájem o rodičovskou roli, absence chťení mít dítě.“
47. „nebylo by to naplněním života, přijde mi těhotenství, porod, kojení, péče o dítě (pleny...) jako nechutná záležitost, kterou nechci prožít“
48. „Necítím se na to dostatečně zodpovědná.“
49. „Necítím se na to, myslím, že nejsem ten typ na starání se o někoho“
50. „Necítím v sobě touhu po dětech, žádné mateřské pudy“
51. „nedostatek peněz“
52. „nehodlám přivést dalšího otoka do kapitalistického koncentráku“
53. „nechci“
54. „Nechci je“
55. „nechci je“
56. „Nechci podstoupit, těhotenství, porod a kojení. Navíc mám v životě jiné priority než mít dítě“
57. „nechci zaplňovat planetu takovým přemnoženým tvorem jako je člověk“
58. „Nechci, aby se mi celý svět zcvrkl do kočárku. „
59. „Nejspíše z pohodlnosti.“
60. „Nemám důvod.“
61. „nemám je ráda“
62. „Nemám je ráda, vadí mi“
63. „nemám konkrétní důvod - prostě to tak mám“
64. „nemám mateřský pud a mimina mě obtěžují“
65. „Nemám mateřský pud, děti jsou mi nepříjemné. Toto cítím od mala, např. sestřenice si půjčovala mimina a vozila je, a já to už jako cca 8 mi letá nechápala...“
66. „Nemám ráda děti a nemyslím, že bych byla dobrou matkou. Navíc je tu menší problém s tím, že nesnáším fyzický kontakt, a to nejen s muži.“
67. „nemám ráda děti, neumím s nimi jednat, mám hypoteku a na mateřské bych ji nesplatila, obtěžuje me ze porad rvou, zvracejí, vriskají - kombinace více faktorů“
68. „Nemám žádný důvod je mít.“
69. „nemoc dítěte“
70. „nenávidím je, protože řvou, smrdí, serou... Nechci si ničit postavu odporným pupkem a chci si užívat“
71. „Není kam spěchat, zakládat rodinu a mít dítě v situaci, kdy se zatím postarám sotva sám o sebe je nezodpovědnost.“

72. „Není to rozhodnutí, je to defaultní stav již od narození, či nejtělejšího věku.“
73. „Nerozhodla jsem se, prostě jsem si uvědomila, že je nechci“
74. „netoužím po nich“
75. „netoužím po nich, obtěžují mne“
76. „Nevidím na tom, mít děti stále nic pozitivního. Radost z toho jak roste a jak je šikovné můžu mít i u štěňátka. Dítě zabírá čas a peníze, které se dají investovat mnohem lépe. A nevidím jediný důvod, proč si do života přidávat zbytečné problémy navíc.“
77. „nevidím v tom žádnou vyhodu“
78. „Nikdy jsem ani nepřemýšlela nad tím, že bych dítě jednou měla. Nemám k dětem vztah a můj životní styl se s mateřstvím sloučit nedá.“
79. „Nikdy jsem je neměla ráda, nerozumím jim, lezou mi na nervy.“
80. „Nikdy jsem se nerozhodovala, zda ANO, či NE. Už od ZŠ jsem věděla, že děti prostě nechci, žádné rozhodování neprobíhalo.“
81. „Obtěžuje mne trvalá přítomnost druhých lidí, většinu dne vyžaduji naprostý klid.“
82. „Omezení osobní svobody Děti jsou hloupý a není to rovnocenný partner pro komunikaci a volnočasové aktivity Žena zblbne, ztloustne, změní myšlení Muž je uvázan jen k bytu a práci. Děti nelze dobře vychovat - škodí moc velká přísnost i volnost a stejně ho ve vzdělávacích ústavech zkazí. Zbytek dojebe internet a televize. Nebezpečí narození postiženého dítěte Po narození potomka je rodič v podstatě odkázán jen do starého železa Nejsem majetkově tak na výši, takže vytvořit dalšího otrocka do výroby nechci. Ekologicky jde planeta drancováním do hajzlu Za 40 let dojde ropa a čistá voda ještě dřív.“
83. „Peníze“
84. „Pozorování svého nejbližšího okolí mne utvrzuje denně v tom, že mít děti je víc přítěž, než poslání, nebo radost.“
85. „Prostě je nechci, co je na tom k vysvětlování? Otázka "proč nechceš" je na stejné úrovni jako "proč ti nechutná" nebo "proč se ti nelíbí".“
86. „proste nechci“
87. „prostě nechci“
88. „proste nechci, nikde nic netika, s manzelem máme stejný názor, navíc děti neni vztahy“
89. „Prostě postrádám jakékoliv chtění, vidím spoustu věcí, které by mi dítě vzalo x nenapadá mi nic, čím by zrovna mě obohatilo.“
90. „Protože je nechci.“
91. „protože nemám důvod, proč je mít“
92. „protože po nich nijak netoužím a mám ráda svůj svobodný život“
93. „sociálních“
94. „svoboda“
95. „Těch důvodů bylo víc. Hlavním důvodem je, že bych se nebyla schopna věnovat dítěti do míry, kterou by potřebovalo. Byla bych velmi špatným rodičem.“
96. „V rodičovství pro sebe nevidím žádný přínos.“
97. „velký počet důvodů“
98. „Vnitřní pocit, děti mi nic neříkají, už jako dítě jsem radši byla ve společnosti dospělých, než mezi dětmi.“
99. „Vzhledem k zdravotnímu stavu a neschopnosti udržet partnerský vztah“
100. „z profesních důvodů“
101. „zdravotní“
102. „zivotny styl“
103. „zkušenosti jiných“

104. „Žádný konkrétní důvod nevím - nikdy jsem po dítěti netoužila.“

PŘÍLOHA P III: ROZHOVOR

Dnes je 12. března 2011. Tento rozhovor je poskytnutý z důvodu použití do diplomové práce, je anonymní.

Souhlasíte s jeho použitím?

Ano, souhlasím.

Poprosím Vás o krátké představení.

Mám 30 let, jsem vdaná, bydlím v krajském městě, manželovi je 36 let.

Jak se díváte na své dětství a v jaké rodině jste vyrůstala?

Vyrůstala jsem v úplně rodině a mé dětství bylo idylické, se sourozenci i s rodiči mám i nyní velmi dobré vztahy.

Jaký je Váš vztah k malým dětem a dnešním rodičům s malýma dětma?

Můj vztah k malým dětem je veskrze kladný. Pracuju v dětském domově, takže s dětma jsem každý den ve styku. Svou práci mám ráda. Navíc manžel má dvě děti z předešlého manželství a každých čtrnáct dní je míváme na víkend, jezdíme s nima na výlety a normálně se o ně staráme. Ale ve svém volném čase rodiče s malými dětmi nevyhledávám.

Obtěžuje Vás pobyt v přítomnosti s malýma dětma, když jste například na dovolené nebo v restauraci?

Ano obtěžuje. Na dovolené si chci odpočinout a proto nejezdím tam, kde je předpoklad, že tam bude hodně rodin s dětma. Když jdu třeba s partnerem do restaurace, tak se chci v klidu najíst a taky si odpočinout.

Jak byste řešila své případné těhotenství?

Velice dlouho bych se rozmyšlela, jestli si to těhotenství nechám. Ale myslím, si že tahle situace nenastane, protože když děti nechci, tak dělám vše proto abych je neměla.

Kdy jste se rozhodla zůstat bezdětnou a z jakých důvodů?

Rozhodla jsem se asi kolem dvacátého roku, poté kdy jsem se vrátila z pobytu ve Velké Británii, kde jsem pracovala jako AU-pair a pracovala jsem tam s malými dětmi a poznala jsem tam nějakým způsobem ten život s malými dětmi a na základě toho jsem se rozhodla, že děti mít nechci. Přijde mi, že pak už se člověk musí každý den od rána do večera přizpůsobovat jen dětem a vlastní život jde úplně stranou. Ted' se můžu kdykoliv s kamarádkami

nebo manželem sbalit a odjet na víkend, jít na koncert nebo prostě jen na pivo a nemusím se starat, kdy se vrátím. Jsem prostě tak nějak nezávislá.

Říká se v dnešní společnosti, že děti jsou smyslem života. V čem Vy vidíte smysl života?

V kariéře, mám svou práci ráda i ty děti s kterými pracuju a jsem ráda, když dítě, které vyrostlo u nás v domově udělá vysokou a postaví se na svoje nohy.

Ví někdo ve Vašem okolí o Vašem rozhodnutí nemít nikdy děti?

Ano, všichni.

Jak na toto Vaše rozhodnutí reaguje většina lidí?

Ze začátku měli tendence to hodně řešit, ale teď už jsou s tím nějakým způsobem smíření, zejména moje rodina a hlavně má matka, která se těšila na vnoučata. Ale má ještě bratra a ten snad někdy nějaké děti mít bude.

Chtěla byste ještě něco doplnit k Vašemu rozhodnutí?

Ne, děkuji.